Danskernes Historie Online
Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: https://slaegtsbibliotek.dk
Danske Slægtsforskere: https://slaegt.dk

HARRY KAAE

KØBENHAVNER MOSAIK

København 1948

KORCH

KØBENHAVNER MOSAIK

Til

EDITH

HARRY KAAE

KØBENHAVNER MOSAIK

TEGNINGER AF KNUD MÜHLHAUSEN

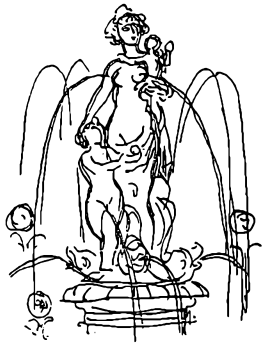

MORTEN A. KORCH'S FORLAG
KØBENHAVN 1948

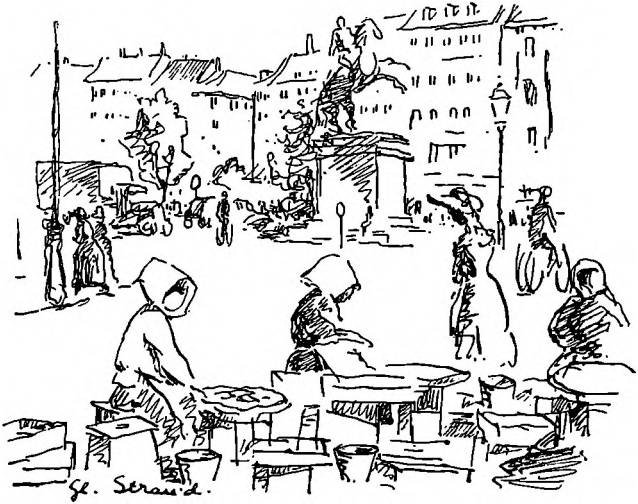

Jeg tror at man lærer sin By at kende paa den bedste Maade ved at slentre igennem den, ved rigtigt godt gammeldags at drive gennem Gader og Stræder, i Anlæg og Parker, over Torve og Pladser, vel at mærke med opladt Sind og modtagelige Sanser, men det er en Kunst der kan opøves, man skal blot give sig god Tid, lære sig at se og fornemme, lade det der er og det der sker og det der har været, inspirere: Lys og Skygger over Gadebilledet, et Smil i Vrimlen, Mennesker og Træer, Huse og Hændelser, et aabentstaaende Vindue med et flagrende Gardin .. maaske en Fiskerkone paa Gammel Strand eller

en Cyclepige i Vesterbros Passage. Størst Oplevelse faar man sikkert af en Slentretur gennem Byen, hvis man har det som Jerome i Maurice Bedels concourtprisbelønnede Roman, hos hvem ethvert Virkelighedsindtryk først gik til Hjernen efter at have passeret Hjertet og derved fik et poetisk Skær over sig som kunde være fuldt af Muligheder. Paa den Maade kan Søren Kierkegaard paa sin Sokkel i Bibliotekshaven naar Paradisæblerne blomstrer, blive en fin lille poetisk Oplevelse ... Et gammelt Skilt over en gammel Butik kan aabne Vejen tilbage til Fortiden ... Solsortens Aftensang i Toppen af et Ahorntræ kan give selve Essensen af det evigt tilbagevendende Foraar!

Slentre og lade Virkeligheden og det uhaandgribelige inspirere til Drømme og Stemninger, det er hele Hemmeligheden. Lade Tingene og Hændelserne komme til sig, ikke søge dem men lade Tilfældet raade. Flanere kaldte man det i gamle Dage ... — kender De Glosen? den er vist temmelig ukendt i Dag hvor man dog har mere Fritid men alligevel føler sig saa fortvivlet forjaget. Prøv at flanere, se bort fra den formodede Travlhed; vi har dog naar alt kommer til alt, faaet Begrebet Tempo forkert i Halsen, i Virkeligheden gælder det jo blot helt enkelt om at skynde sig langsomt!

*

Selv oplevede jeg en Gang Byen paa den dejligste Maade. Det var en Dag i April. Jeg tog ind fra Landet og kom til Raadhuspladsen ved Femtiden da Strøgets Fortove var een Trængsel af unge Københavnerinder der kom fra Kontorer og Systuer. Jeg gik mod denne Bølge af frisk og smilende Ungdom og undrede mig for Gud ved hvilken Gang over at de kunde se saa glade og ligesom nybadede ud efter en lang Dag bag Disken eller Skrivemaskinen, Symaskinen. Saa forskellige af Udseende og Paaklædning, og det er jo netop det charmerende ved dem, men alligevel saa ens, med Fællespræget der gør dem til det saa beundrede Begreb Københavnerinden, hvis Smil og Sødme har daaret Fremmede og os selv fra Byens allerførste Tid som Fiskerleje og Landsby. Som et ufejlbarligt Middel mod Humørsyge kan det anbefales at slentre imod Strømmen af unge Københavnerinder paa Strøget en Dag ved Femtiden, man behøver blot at tage det lille Stykke af Frederiksberggade fra B.T.hjørnet til Banken ved Nytorv, man skal nok mærke Omslag i Sindsstemningen naar man kommer til det lille interimistiske Lotterihus som næsten altid, i Sommerhalvaaret, staar opstillet foran Bilparkeringen ved Domhuset. Af bare nyerhvervet Livsmod og Livsglæde fristes man til at købe en Seddel paa næste Aars Sommerhytte som man allerede i Tankerne stiller op paa Ønskegrunden ved Stranden, i Skoven eller ved Søen.

Nede i Vimmelskaftet mødte jeg min Elskede.

Hun stod foran Gads Boghandel og var saa dybt inde i Bogtitler at jeg maatte vække hende med et Kys i Nakken under den sorte Haarsløjfe. Hun vaagnede op og havde været i Wien med Stefan Zweig og i Smaaland med Boganis, nu maatte hun nøjes med at gaa Tur i København med mig, men det glædede hun sig til, det sagde hun! Sammen slentrede vi videre gennem Strøget, vi kiggede indenfor i Illums Bolighus og hos Haslund, saa paa Vinduer hos Holbech, Magasæng og alle de smaa og store Butiker der er en væsentlig Del af Strøgets Charme. *Ind til Byen og se paa Butiker*, det er jo en Sætning der er gammelkendt! Man behøver slet ikke at købe, blot se og ønske sig; en helt anden Ting er, at naar det kommer til Stykket, ender det jo alligevel med at der er en eller anden Ting man falder for og falder indenfor og erhverver, og saa er der jo det at man har købt den sammen, det betyder en hel Del.

Vi slentrede og vi saa op, og det maa man ikke glemme: *at se op!* for ovenover os gaar Vejret og sætter Byen i Relief med sin Blæst, sine Skyer og sin Himmel i de forskelligste Afskygninger. Maageflugt over et rødt Tag kan faa os til at se paa røde Tage paa en helt ny Maade! Forrevne Skyer over Himlen bag Holmens Kirke og Børsbygningen kan faa os til at opfatte dette lille Stykke København i Naboskabet til Christiansborg som det smukkeste og dejligste i Verden!

Fra Strøget drejede vi ned i Kvarteret omkring

Nikolaj og var med faa Skridt traadt hundrede Aar tilbage i Tiden. Vi var i et H. C. Andersensk og Fritz Jürgensensk København mere end i det saa berygtede og berømte Mayonaissekvarter med lok= kende røde Ampler lysende i Aftentimerne bag Dy= bens= og Laxegades smaarudede Vinduer. Kontorer, Lagre og Butikker var lukkede, den sidste Rest af Personalet fra Dagens Køb og Salg var draget hjem og havde efterladt Kvarteret til et nyt Liv i den syngende Stilhed under Aprildagens hældende For= aarssol. Der var en Atmosfære af længst forsvundne Dage over de smaa krogede og snævre Gyder og Gader med sjove gammeldags Armlygter paa Mu= rene, skyggedybe Kældre og gavlvendte Huse med røde forvitrede Tage der er sammensunkne som Bagpartiet paa gamle Køer. Vi vandrede lige ind i Stemningen fra Voldenes og Frederik den sjettes Tid, lyttede os til Rejekonernes Skraal og Vægter= nes Sang der laa i Luften, uhørligt men dog til at fornemme. Vi gik paa Opdagelse i Porte og Gaar= de og Trappeopgange, snuste os ind til den privat= intime Atmosfære af gammelkøbenhavnsk Borger= lighed som trods en fjern og nær Fortid i Letsindig= hedens røde Skær hviler over dette Kvarter der lig= ger som en hel lille By i Byen, saa at sige i Hjertet af København, nær Oprindelsen til vor gode gamle Stad: Stranden og Slotsholmen. Gled end den fej= rede Cecilie, Ewalds og Christian den syvendes muntre Veninde, med sine Søstre i Faget: Esmanns Hummer= og Dybensgadepiger, som Skygger i Ga=

debilledet, saa var det dog Tredivernes og Fyrrenes bedsteborgerlige Københavnerskikkelser der dominerede i det Sceneri som vi byggede op i Fantasien. Vi mødte flere af de kendte Figurer fra Fritz Jürgensens Tegninger: Tante Clementine, Cancelliraaden, Hr. Thomsen, Tjenestepigen der staar ved Vaskebaljen i Gaarden og fortæller Veninden om Urtekræmmerens Ferdinand der tog hende med til *Macbeth* til forhøjet Pris ...! Vi kiggede til H. C. Andersens Hjertebørn paa Kvistetagerne og i Kældrene: i et aabent Gavlvindue i Asylgade sad den gamle Jomfru fra »Flaskehalsen« ... gennem en Kælderrude i Dybensgade saa vi Frimester Hansen fra »De to Baronesser« sidde og hamre det udblødte Læder til Støvlesaaler. Vi mødte Kirkeværgens lille Jokum i blaa Kasseking og den teatergale Moster fra Historien »Moster«, hun var i grønt Musselin med Blondekyse og Snipschawl. Og vi kiggede op til Mansardkvisten i Vingaardsstræde No. 6 hvor Andersen sad som ung studiosus og drak Eftermiddagskaffe hos Kaptajnsenken Kirstine Schwartz, hende vi nikker genkendende til i Andersens Komedie »Den nye Barselstue« og genfinder som Københavnertype i Hertz's »Sparekassen« og Hostrups »Genboerne«. Andersens eget Værelse i samme Ejendom, men vendt ud mod Gaardspladsen, sáa vi fra Evatorvet over Magasængs lave Bazarbygning da vi spaserede paa Strøget. Digteren selv mødte vi i de smaa snævre Gader i forskellige Skikkelser: som forhutlet Proletardreng fra de vinduesløse Humme-

re hos Madammerne Thorgesen og Henckel i Ulkegade, som studiosus actium(!) Hr. Andersen paa Vej fra Vingaardsstrædehybelen til Manuduktøren paa Christianshavn, og som fejret Digter og Verdensberømthed med Fløjlskravefrakke og Solblink i den høje Cylinder. I den sidste Skikkelse stod han ved Siden af os i Vingaardsstræde og kiggede op til Enkens Mansardkvist medens han tænkte højt ... (var det ikke med en let Omskrivning af den berømte Sætning fra Oehlenschlaegers »Aladdin« og hans egne Tanker da han Lillejuleaften stod ved Vinduet i Kommandør Wulffs Amalienborgbolig) .. — Deroppe sad jeg som ung Student!

Vi slentrede ud af det gamle Kvarter og tilbage til Nutiden; gennem Holbergsgade kom vi ned til Kanalbroen ved Toldbodgade hvor vi standsede op og betragtede Nyhavns festlige Farvesymfoni. Eftermiddagssolen havde rettet sit gyldne Projektørlys paa den muntre Sides sjove og maleriske Huse .. under os i Kanalens blaagrønne Vand der flimrede af Solfacetter, tøffede Motorfærgen paa Vej op mod Kongens Nytorv ... paa Bolværkskanten udfor Cafe »Marstal« sad Sømænd der var gaaet i Land og lod Frugtvinsflasken gaa paa Omgang ... ovre paa Toldbodgadehjørnet var et rask lille Slagsmaal i Gang, hurtigt opstaaet, hurtigt overstaaet; en similibehængt, sortsilkeklædt Søster af de gavmilde Pigers Brigade sejlede sejrstolt videre ned mod Cafe »Havfruen« medens Medkombattanten, en tilsyneladende knap syttenaars Tøseunge, klyngede sig til

en taalmodig Lygtepæl, opløst i Graad og med sine Tiltrækningsfarver tværet ud i det ufærdige Ansigt som eet eneste stort *blaat* Øje!

Nyhavn tog imod os uden at bemærke os, vi drev ned langs Kanalen med Sejlskibenes Mastetræer paa den ene Side og kokottemalede gamle Huse paa den anden. En Em af Sved, Sprut og Parfume og en Duft — eller Lugt — af Appretur og Tjæredunke slog os skiftevis imøde fra Beværtningerne og Skibsprovianteringsforretningerne. Det klang af Flasker i Cafe »Frisco« ... Harmonikassen mjavede sin Længselsmelodi op fra »Texas« ... paa Andensalen i et blaamalet Hus holdt man Foraarsrengøring, det drev med Sæbevand ned ad Muren, en rødhaaret Pige med opkiltede Skørter og bare Arme til Skuldrene, kvidrede med herlig falsk Stemme om hvor dejligt de æ' me' le' go' Mosæk, medens hun førte Skurebørsten over Vindueskarmen i Takt til Sangen.

Der er en mærkelig Stemning af noget fremmed og noget meget hjemligt over Nyhavn. Atmosfæren er international og den er dansk; man hører Svensk, Finsk, Engelsk ... Skaal paa mange forskellige Sprog og Hold Kæft paa pæredansk. Nyhavn er et broget Marked med en broget Samling Mennesker: de fastboende og de beværtningssøgende, Sømændene der driver Dagen lang op og ned langs Kajen — og Oaserne; Pigerne der stryger som Hajer i Søfolkenes Kølvand — eller hænger paa Gadehjørnet som den Gallionsfigur der var Sømandens

Drømmepige paa de lange Rejser og eneste Kvinde ombord. Og der er alle de mange der kun opholder sig i Nyhavn i Forretnings- og Kontortiden, og ved Frokosttid, i Sommerhalvaaret, myldrer ud fra de smalle Huses mørke Indre for at slikke Solskin paa Bolværket. Moderne Mennesker med Sans for det hyggelige og pittoreske har indrettet sit Hjem i de gamle Huses Kvistlejligheder og sværger til Nyhavnsidyllen som kun fremhæves af de svære Dønninger som nu og da ved Aften- og Nattetid gaar gennem Gaden nedenfor. Der er Provins over Nyhavn og der er over Stemningen ved disse Bredder en Tone af den evige Længsel efter at rejse ud og efter at vende tilbage igen. Kommer man her ikke jævnligt, kan man føle det som om man er paa Besøg i en fremmed By, et fremmed Land, saadan følte vi det ogsaa, min Elskede og jeg, da vi vandrede gennem Nyhavn op mod Store Strandstrædehjørnet, vi var Turister i vor egen By.

Da vi drejede om oppe ved Kongens Nytorv og gik ind i Bredgades svale Skygge, var vi med et i en helt anden Verden. Menneskene vi mødte var anderledes, Atmosfæren en anden. Saltvands- og Tjæreduften forsvandt og istedetfor følte vi os ombølget af den uimodsagt fornemme Air der er nøje knyttet til Velklædthed, smukke Hjem og dyre Butikker. Noget meget primitivt blev afløst af noget meget fornemt; den dekorative Bredgadefrue der gled os forbi som en selvhæget og af andre hæget Pragtblomst, og den lille aristokratiske, ældre Da-

me i musegraat og mørktlilla, med et Ansigt under Prinsesse Thyra-Hatten der var som skaaret ud af et Ahnebillede fra Adelskalenderen, de var begge Medsøstre til den gamle forslidte Kone med Sjal og Sutsko og tjavset Haar som vi saa i Opgangen i Lille Strandstræde, og den unge fortvivlede Nymfe ved Lygtepælen paa Hjørnet af Toldbodgade. De var Søstre, disse Kvinder, Medmennesker, men der var en Verdens Afstand imellem dem, de talte ikke samme Sprog, de kunde ikke raabe hinanden op; Livet og Skæbnen havde behandlet dem forskelligt, sat dem i hvert sit Milieu! Her i det københavnske Aristokratis og Bourgeoisies Dagligstue kurrede Duerne velopdragent og stilfærdigt under Taget, medens Maagerne, de frække Fyre, skræppede uopdragent over Mastetoppene i Nyhavn. *Hello dear* tværs over Kørebanen i Bredgade, var den samme Hilsen som blev slængt fra Hus til Skib i Nyhavn, men hvilken Forskel i Tonen og Klangen.

Oppe ved Grønningen, ved Nyboder, Smedelinjen og den Frie, hvor vi afsluttede Turen, følte vi begge at her, netop her under den kuplede Himmel der hvælver sig blaa og hvid over Østerport Station, maatte Foraaret være blevet til. Her havde Træerne staaet og strittet med nøgne Grene og spejdet i Vejret efter Vaaren der skulde komme med Solen og Blæsten. Det var ligesom alle Byens Træer havde samlet sig paa dette Sted for at blive iklædt, og er der i Grunden noget mærkeligt i Tanken? Her er jo Flugt over Terrænet, her er aaben Plads med

Lys og Luft og megen Himmel. Men nu var de grønne, alle de mange Træer og Buske, Plænerne .. Planteringerne ... Voldskrænterne. Nyfødt grønne! Vi kunde mærke Harpiksduften, Grøden i Luften; de mindste Træer, og det er jo altid de mest forfængelige, stod og vendte og drejede de silkefine Blade i Vinden for at vi rigtigt kunde se hvor smukke og fine de var. Selve Foraarets Gudinde svævede over det hele og smilte, smilte ... det var Solens og det nyskabte Livs Velsignelse der skinnede os lige ind i Hjerterne!

*

Ude paa Christianshavn, for Enden af Strandgade, ligger en smuk lille Kirkehave med Syren og Guldregn og pragtfulde Staudebede. Det er Christianskirkens Begravelsesplads, den gamle nu nedlagte Kirkegaard fra Frederik den femtes Tid. Forvitrede Gravstene over forlængst glemte Renteskrivere, Kuchenbagere og Sukkerraffinadører gemmer sig i Græsset og under Budskadset ved Muren op til Burmeister og Wains Maskinbygningshaller. Der staar Bænke i den lille Kirkehave, men ingen sidder paa dem; ihvertfald har jeg aldrig set nogle af Kvarterets Beboere herinde. De søger vel hellere til Kanalerne, til Volden eller til det myldrende Liv paa Christianshavns Torv.

Der er saa dejligt stille herinde, kun Fuglesang og Blomsterduft. Man mærker slet ikke Nærheden af de store Maskinbygningshaller. Visheden om den hektiske Arbejdsrytme der udfoldes derinde understreger kun den dybe Stilhed i Kirkehaven.

Søger man herind en Sensommeraften og sidder man tilstrækkeligt længe paa en ensom Bænk kan man tilsidst føle sig helt glemt og forhenværende. Af Trang til Selskab giver man sig til at granske de mosgroede Gravsten og søger at tyde Navnene ud af de utydelige Skrifttegn. I et langt Blik tilbage i Tiden ser man den unge Renteskriver med Sølvspændesko og Pudderparyk som blev begravet her for over tohundrede Aar siden. Man hører den engang i 1700tallet med Sorg og Klage til Graven førte Jomfru Meretes perlende Ungpigelatter og danner

sig af det lyse Glædesudbrud Form og Omrids til et ungt Kvindelegeme i Fiskebenskørt og dybt nedskaaret Brokadeskjole, Skønhedsplet paa Pudderkinden.

Jomfru Merete! Der er Duft af Lindetræer i det Navn. Der er Toner af det sprøde Klokkespil i et gammelt Rokokour.

Kender vi hende ikke, den Lille? Jovist, hun levede i Enevældens København med Adelsgaarde og Bindingsværksborgerhuse, hun blev baaret i Portechaise over Østergades og Vimmelskaftets toppede Stenbrolægning, hun sad paa Svalegang i Faderens Gaard i en blomstrende Have midt inde i Byen, var ung og lykkelig, forelsket, hele Livet laa foran hende i Rosenskær. Og saa døde hun, kun sytten Aar gammel, af en Sygdom som Lægerne stod uforstaaende og magtesløse overfor, men som man i Dag klarer med et Par Pulvere og helt uden Sygeleje. Dybt begrædt blev hun ført til Graven, og Savnet af hendes søde Smil og lyse Sind var i lang Tid bevaret i Hjerterne hos hendes Nærmeste. Saa blev hun næsten glemt og var kun Tante Merete der ligger ude paa Christianshavn. Nu fortæller de udviskede Bogstaver paa den forvitrede Gravsten om et ukendt Navn, en Skæbnetraad der blev klippet over, en dagligdags Hændelse i en fjern Fortid. Men i et Glimt lever hun op en Sensommerdag i 1948 fordi et Menneske er søgt ind i den lille Kirkehave og af Trang til Selskab har gransket Ligstenene i det grønne Græs.

Sankt Petri Urtehave i Sankt Pederstræde har den samme Stilhed og Fortidsstemning over sig som den lille Kirkehave i Strandgade. Men her er dog Mennesker som finder ind bag den lille Laage i den røde Mur. Stille Eksistenser fra Kvarteret sidder paa Bænkene opad Gravkapellerne og Kirken, unge Studerende med deres Bøger og Madpakker. Duerne kurrer under Tagskægget, Spurvene holder til i Trækronerne ligesom de i sin Tid var Stamgæster ved Helliggeist. Byen udenfor den røde Kirkemur er vokset og har forandret Udseende siden den Dag i Slutningen af det sekstende Aarhundrede da Kirken blev indviet som Sognekirke, men i Sankt Petri gamle Urtehave er det ligesom Tiden er staaet stille. Man føler sig fjernt fra al Nutid i Skyggen af Gravkapellerne; paa en Bænk under et spidsbuet Kirkevindue kan man sidde og bilde sig ind at man befinder sig i Frederik den andens eller i Frederikke Bruns København, indtil Sporvognens Klemten oppe i Nørregade bringer en tilbage til Nuet.

Hvor mærkeligt det end lyder, er der Københavnere som ikke aner Bibliotekshavens Eksistens. — Bibliotekhaven, gentager de naar man spørger, — Bibliotekshaven ... det sto-re kon-ge-lige Bib-lio-teks Have ... næ nej, den kender vi ikke! Og saa ser de paa en med et maabende Udtryk som om man havde spurgt om Vej til British Museum.

Nu kan man indvende at det ikke er rigtige Kø-
benhavnere naar de ikke kender Biblioteksha-
ven, og det er naturligvis sandt nok. Forresten
tror jeg at det er meget godt at den ikke er al-
mindelig po-pulær; den har sin egen privat-
intime Stemning, sin egen stilfærdige Tone som
kun vilde lide under om den blev altfor besøgt.
Paa de hvide Bænke opad gamle frønnede, tegl-
hængte Mure med svære For-tøjningsringe i
Fundamentet: et Minde om Chri-stian den
fjerdes Krigsskibshavn som laa her mel-lem
Tøjhuset og Proviantgaarden, sidder unge Bib-
lioteksstuderende med deres Bøger, Kontorfolk
fra de nærliggende Ministerialkontorer med
deres Fro-kostpakker, og enkelte yngre Fruer og
søde Nurser med deres Barnevogne. Ogsaa her
er Duer som spankulerer nikkende Runddans i
Gruset. Farve-straalende Bogfinker fløjter Trille-
melodier for Per-gamentpapirets sidste Brød-
krummer; enkelte af dem nærmer sig modigt de
hvide Bænke, hopper endog op paa Armlænet
for at kigge en særlig Godbid ud af Madpak-
kens otte halve Stykker. Omkring det stensatte
Bassin med stille Vandspejl, som dog nu og da
splintres af Guldfiskene, der kommer op til
Overfladen for at snappe efter Fluer og Myg,
eller kruses af en let Brise, der rifler Spejlbille-
det af de grønne Træer og Himlens drivende
hvide Skyer, blomstrer vellugtsaandende blaa
Lavendler og lave, blegrøde Rosenbuske. Søren
Kierkegaard sidder tænksom paa sin Sokkel,
Bogen han har skrevet i, har han ladet synke
ned i Skødet medens han kigger

frem for sig med forlæste Filosof-Øjne, memorerende det skrevne eller skuende over mod de blomstrende Paradisæbletræer der staar som en Række hvidklædte unge Foraarsbrude paa den anden Side Bassinet.

Bøgernes store Bygning løfter sine røde vildvinsbevoksede Mure i Havens Baggrund ud mod Christiansgade; herinde bag blomstrer Kundskabens Træ paa godt og ondt og breder sine Visdomsgrene ud over de lærdomshungrige som sidder under grønne Lamper ved lange Borde, dybt inde i Bøger og Haandskrifter. Der hviler en meget mærkbar Stilhed i den store kirkerumsagtige Læsesal ... gaa tyst, tal sagte ... man kan ligefrem høre hvor det gror i de smaa Aflæggere af Kundskabens Træ. Bibliotekstjenere i graa Alpaccajakker gaar paa Listesko fra Bord til Bord med digre Værker i Favnen. Besøgende hvisker med Opsynet oppe ved Skranken. Udenfor de store rundbuede Vinduer kurrer Elskovsduerne, en Damper i Havnen tuder fjernt. Nu og da afbrydes Stilheden i Visdommens Haller af en lydelig Rømmen, en Bogs Fald mod Gulvet eller et Lommetørklæde i nødvendig Funktion .. saa løftes de fortænkte Ansigter fra Bøger og Folianter med et forundret og fortrædeligt Udtryk; man er et Øjeblik bragt tilbage til en Verden man havde glemt.

Selv kommer jeg ofte i det kongelige Biblioteks Læsesal og kender den Nydelse det er at begrave sig i Bøgerne, lære nye og andre Verdener at kende,

lade Tanken befrugtes af det læste. Men det er ogsaa hændt at jeg har vandret mig saa langt og saa dybt tilbage i en Fortid, at jeg har følt Stilheden omkring mig som en Uhygge, følt Angsten for helt at miste Kontakten med Virkeligheden, forveksle Fortid med Nutid. Saa har jeg rejst mig og er flygtet ud i Haven hvor enten Regnen faldt som en velgørende Douche eller Træerne stod grønne, Solen skinnede. Maaske den ældre Skønaand med det graanende Haar redt henover Panden a la Maeterlinck føler noget af det samme, naar han engang imellem, ligesom i Panik, forlader sin Dynge af opslaaede Bøger og med ungdommelig Fart i Bevægelserne styrter ned ad Trapperne og kaster sig hovedkuls ind i Svingdørskarusellen. Ialtfald har jeg været Vidne til hvordan han efter en saadan hovedkuls Flugt er faldet til Ro i Haven og har staaet med Nakken tilbagelænet og smilt huldsaligt op mod det hviskende, duftende Løv. Forøvrigt er der i Middagstiden almindelig Opbrud fra Læsesalen; Bøgerne klappes sammen med et næsten overgivent Smæld, Stolene skrabes tilbage og man begiver sig ned til Frokoststuen hvor en venlig lille Dame i hvid Husmorkittel serverer Kaffe, Wienerbrød og Frokostretter og er som en Tante for alle de unge og gamle Studerende. I hendes Selskab, og ombølget af Kaffe-, Wienerbrøds- og Spejlægsduften bliver vi allesammen meget virkelighedsnære. Piben og Cigaretterne tændes, og Smilet — Snakken gaar og Latteren løfter sig. Sad man ikke for lidt siden og

tydede Hieroglyffer eller snakkede Norges Historie med Jacob Aal? Det er ihvertfald glemt for en Stund i Bibliotekets hyggelige Frokostpaulun.

Bænkepladserne under Træerne omkring Hesten paa Kongens Nytorv er ogsaa et af Byens dejlige smaa grønne Omraader, fredfyldt og afsondret om= end det ligger midt i det pulserende Liv. Man sidder opad noget saa evigtvarende og uflytteligt som Amoureux's Rytterstatue af Enevældens femte Christian hvor Hesten nok har vist sig noget dingle= vorn i Forbenene men er blevet hjulpet paa Koder= ne af Utzon=Frank og nu holder sig strunk i Vis= heden om sin og sin Rytters Uundværlighed i By= billedet. Sidder man med Ryggen til Charlotten= borgs Kunsttempel, vender man Front mod Angle= terres internationale Fortov hvor Strøgets og Bred= gadekvarterets Gengangere ses i Selskab med et Ud= valg af prominente Navne fra Dagens Liste over udenlandske Gæster. Sidder man med Ryggen til Angleterre har man Udsigt til Nyhavnsidyllens mere bramfri Række af Bar'er og Kælderbeværtnin= ger, hvor hjemlige Søfolk skramler til en Bajer og en Snaps i Selskab med unavngivne, landstegne Kammerater fra andre Havne. Strøgets evige Strøm af Spaserende spredes som en Vifte ud over Torvet; nogle skal paa Indkøb i Magasæng, andre til Ud= stilling paa Charlottenborg; enkelte stiler mod Bil= letkontoret i det Kongelige hvor Baronen smiler iro=

nisk i sin Stol paa den ene Side Indgangen, og Oehlenschlaeger paa den anden, sidder og ligner Hakon Jarl i Redingote fra 40'erne. Brønnum paa Hjørnet af Tordenskjoldsgade tager sin Part af Vifte-strømmen, i den lille hyggelige Cafe med Marmorpladebordene og de røde Plydssofaer mødes Chefredaktøren, Teaterinstruktøren, Forfatteren og Maleren; det er næsten det samme Interiør og det samme Stampublikum som hos á Porta paa Lille Kongensgadehjørnet. En Del af Strøgets Asfaltie'er skraar over Torvet paa Vej mod Bredgade, maaske til Langelinie; maaske vender de om ved Grønningen og tager Vejen tilbage til Østergade ad Store Kongensgade, eller de kommer ikke videre end her til Torvet hvor de slaar sig ned ved Siden af os paa Bænkene omkring Hesten.

Den lille Plantering ved Rytterstatuen paa Krindsen har sit eget Stampublikum af Københavnere. Den lille Mand med Sixpence og grønne broderede Morgensko, som sidder ved Siden af os, sjokker hver Formiddag, naar Vejret er godt, fra Toldbodgade op til Hesten og sidder her til Frokosttid naar Konen med sortlakeret Straahat og ternet Sjal kommer luntende med Sildesalat- og Leverpostejmaden og varm Te paa Thermoflaske. Længere Ture kommer han sjældent. Kun een Gang om Aaret tager han en Omstigning fra Kongens Nytorv og kører ud til Endestationen hvor Byen og Landet mødes. Her snuser han Duften af sin Barndoms og Ungdoms Bondeland til sig, kigger til en Stump Mark der er klemt

inde mellem et Par Bikuber af Boligkaserner, og lader Blikket hvile ud i den gulkalkede Mur af en glemt og snart helt forsvunden Længe af en Bondegaard. Og med Sindet befrugtet af Muld og Grøde vender han styrket tilbage til Baggaarden og sin faste Bænkeplads ved Planteringen op til Amoureux's Rytterstatue.

Kongens Have er Æventyrparadiset blandt vore Parker. Digteren sidder under Løvet og fortæller om Prinsessen og det halve Kongerige. Slottet løfter sine Renæssancespir, grønne Tage og røde Mure i Morgendisen over Budskadset. En enkelt ældgammel Skulptur, forestillende en Hest i Kamp med en Løve, staar i et Hjørne af Haven og har gennem halvfjerde hundrede Aar været Vidne til skiftende Moder og Sædvaner i Byens Liv. Hvad dén har set, og hvad Æventyrfortælleren kan berette om Konger og Prinsesser, Soldaten og Aakandebladet, Nattergalen og Lykkens Galocher ... det glider som en Helhed sammen til et poetisk Stemningsbillede, et helt lille Æventyr i Rosenborg Have. Den hvide Svane glider nejende gennem Voldgravens Andemad, Tommelise sejler paa sit Aakandeblad ud i den vide, vide Verden, og Soldaten med Tornyster paa Ryggen og Fyrtøjet i Bukselommen faar Prinsessen og det halve Kongerige og rykker ind i Drømmeslottet hvor den gyldne Vin springer i ciselerede venetianske Pokaler og alle de gamle Ure

som i Aarevis har været tavse begynder at spille sagte Menuetmelodier. Københavnere i Piskeparyk og Fiskebenskørter, gennemsigtige Empirekjoler og storternede Pantalons, Bedstemors Mamelukker og Oldefars Fadermordere, tripper og slentrer i Kastanie-Alleerne og langs de smaragdgrønne Plæner. Man sidder i Herkulespavillonen og drikker The med strittende Lillefinger og nedhængende Kniplingsmanchetter, og man sidder paa en Bænk under en Ahorn en Aften i 80erne og tegner eftertænksomt med sin Stok i Gruset. Man triller Tøndebaand forbi Freunds Amorinspringvand som Dreng fra Efterslægtens Skole paa Østergade, og man møder sin Elskede en dejlig Dag mellem Rosenbedene

i Parterrehaven. Man gaar fra den grønskimlede Skulptur af Hesten og Løven i Kamp til Indgangen ved Kronprinsessegadehjørnet, medens en falmet Fortid faar Farve igen og Lyden af en Kjoles Raslen faar et længst begravet Smil til at leve og bristede Dage til at heles her i Skyggen af Buskadset og i Solflimmeret gennem Trækronerne. Æventyrets enkle Toner gaar som et Ledemotiv gennem det hele, de hvisker i Voldgravens Siv og de synger i Vinden som smyger sig om Renæssanceslottets Mure, de nynner i vort eget Sind og fortæller om en Verden der ikke kender til Død og Forgængelighed men hvor al Ting lever evindeligt under Sol og grønne Træer.

Ørstedsparken er præget af hastig Gennemgang, Fælledparken af Sport og Sommerliv paa Plænerne, Folkekoncerter og Søndagsudflugter, Fridagssiesta under aaben Himmel med hele Familien fra Lillebror til Svigermor samlet omkring Madkurven. Østre Anlæg er paa een Gang fint og folkeligt, præget dels af det nærliggende fornemme Kvarter med svenske Bynavne, dels af Sommerens Stedbørn, som den lyse Tid igennem ligger paa Landet paa Skrænterne ned mod Søen. Paa en Bænk opad Hirschsprungs hvide Kunsttempel sidder lille Fru Hansen fra Ryesgade og gnaver Koteletben som hun har medbragt i en Bagerpose, og paa Bænken skraas overfor sidder Fru Departementschef Fuglemose fra

Malmøgade og kæler for sin silkesløjfeprydede Pekingeser. I Anlægets Søer der er Rester af Ravnekrogens Københavns gamle Voldgrave, glider stolte Svaner med fornem Rejsning gennem Vandet midt ude med Plads paa begge Sider medens Andemor med sine Rollinger vrikker lidet majestætisk gennem Andemaden helt inde langs Bredden under de krogede Ellestammers hængende Løvkroner.

Du verdensfjerne Drømmer, der slentrer gennem Byens Parker, prøv om Du ikke kan formidle et Møde mellem Fuglemosen og den lille Hansen! Sig at de skal sætte sig paa samme Bænk, at de skal give hinanden Haanden, snakke sammen ... de har dog menneskelige Berøringspunkter, fælles Interesser, de kan dog mødes i eet: Børnene, Børnebørnene — de gemmer jo begge i Tasken et Strikketøj der skal blive til Babysokker til lille Ole eller varme Vinterbukser til Kirstens den yngste. Bring dem sammen, slet de milevide Afstande ud med en mild Haandbevægelse, et chokerende Visdomsord, sig de forløsende Ord der skal jævne alle Kløfter og uoverstigelige Højder! Lader det sig ikke gøre, mumler Du? Er Fuglemosens Næserimpen og Hansens spottende Drag om Munden Træk af den menneskelige Natur som ikke lader sig udjævne? Gaa videre, Drømmer, gennem Anlægget, nyd Duften af den søde Syren, se Spurven der bader sig i Stiens bløde Støv, lyt til Byens Liv der lyder som et fjernt Brus af et Vandfald ... Gaa videre!

Raadhushaven har sine Duer og sin Magistrats-

stemning — og sine Rester af Vesterport der ligger som en dekorativ Udsmykning ved Tværgangen langs Raadhusmuren. Her kan vi ogsaa sidde paa en hvid Bænk og lulle os ind i en Fortidsatmosfære ved at mindes Ludvig Holsteins Verselinie ... thi hvor Sisken fløjtede, langs den grønne Sti, og hvor Ungdom skøjtede, ned langs Tivoli ...

Tivoli ... aah ja Tivoli med den naive Stemning og gammeldags Ynde som udenlandske Gæster Gang paa Gang falder i Henrykkelse over og som vi selv tager som en Selvfølgelighed fordi Tivoli jo er en Del af os selv, vort Liv og vore Minder. Charmen ved Tivoli for os Københavnere er jo at vi har os selv i korte Bukser eller i nystivet, struttende hvid Kjole med blaat Livbaand om løbende foran os fra Forlystelsesbod til Forfriskningssted, at vi slentrer i Hælene paa os selv som unge og forelskede ... den unge Mand der staar med Ryggen til Pantomimeteatret og følger Pierrotforestillingen i et Lommespejl, det er jo Dig selv som tyveaarig ... den unge Pige med Klokkehat som staar foran Kiosken ved Plænen, det var jo hende der var Dit Livs store Drøm det Foraar da Promenadeorkestret og Glassalen spillede »Der er maaske en lille Pige der venter paa Dig!« Hvilken Københavner har ikke vandret ad Promenaden under gyngende, lysende lampions en Sommeraften i Tusmørket medens Orkestrenes fjerne Brus akkompagnerede den enslydende Mumlen og Hvisken fra de spaserende under Trækronerne, og Raadhusklokkernes hjemlige og vemo-

digt vibrerende Melodi tonede ud over den gamle Have. Hvem har ikke muntret sig i det muntre Køkken, spillet ved Lykkehjulene og sust mod Afgrunden i Hvinenes Rutschebane; staaet i Trængsel ved Aftenens Slutfinale: Festfyrværkeriet, hvis Guldregn og Raketter tegnede sit mangefarvede Ildbrus paa Nattehimlen og var til Glæde ogsaa for Forstadens Københavnere, der laa i Vinduerne i Byens Udkanter. Tivoli er vores allesammens Søndagshave, din og min; hjemlig, borgerlig og ærkekøbenhavnsk i sit Væsen, evig uforanderlig i sin Stemning og Atmosfære. Oldefar paa en Bænk ved Høegs Terrasse sidder og husker Syngepigefregatten, Balduin Dahl og sin første Tur med Olde i Carstensens Trærutschebane. Lillebror stormer ellevild mod alt det nye i den gamle og evigunge Forlystelseshave, hvor Pierrot tager ham ved Haanden, som i sin Tid Oldefar, og leder ham ind til Æventyret.

Da Christian den Ottende i sin Tid kom paa Tronen, raabte Folket paa en fri Forfatning — istedet gav han dem Tivoli, eller rettere han gav dem Carstensen, som gav dem Tivoli. En Augustaften i 1843 tændtes Lysene for første Gang i *Kjøbenhavns Sommer Tivoli*, og de har lyst og tindret her siden gennem Tusinder af Sommeraftener. En Gang i en mørk Tid blev denne Festernes Have Offer for et Attentat, de glade Københavnere skulde rammes i Hjerteregionen! Men Tivoli rejste sig af sin Aske som Fugl Føniks, maaske mer straalende og indta-

gende end før, saadan forekom det os ihvertfald, vi havde jo følt Angsten for at miste den Elskede. Nu er den Tid gudskelov forbi, da man vaagnede om Morgenen efter Nætter med fjerne Eksplosioner... men prøv at pille ved Tivoli paa anden Maade, søg blot at fremsætte Ideer om revolutionerende Nyindretninger og amerikanske Long Island-paahit, og man vil faa rasende Protesttog gennem Byen af krigerske Tivoliabonniner med svingende Paraplyer. Men hvem tænker forresten paa at lave om paa Danmarks Tivoli, Byens lyse Sommersmil?

Har jeg glemt en Park, en Plantering eller et Anlæg af Byens mange smaa og store grønne Omraader, der er som Fristeder og Aandehuller til at puste ud i for Menneskene i Dagens travle Mylder, som Hvilepladser for Gamle og Forhenværende, Ensomhedens Lykkeland for to Elskende en Formiddag paa en Bænk under Tjørnene eller ved Søen i Sløret af Pileløvet. Det har jeg sikkert! Men det er jo heller ikke Meningen at remse dem alle op eller give en Skildring af hver enkelt. Byens Oaser, selv den allermindste, hvor kun et Par gamle Træer vokser op mellem Brosten og kaster grønne Skygger paa en graa Mur, har jo et Fællespræg af Ferie og Fridag, af Sindets Hvile og Tankens Koncentration. Hver har sit Stampublikum, der trofast hvert Aar tropper op til Premieren paa Vaaren og sidder taalmodigt paa Bænkene i de grødefulde men ofte halvkolde

Majdage, medens de venter paa Løvspringet, den store Fødsel i Naturen. Vi ser dem, disse selvbestal= tede Fødselshjælpere, naar vi skraar gennem Oaser= ne paa vor Vej gennem Byen, de sidder i Buske= krattet og kigger i Vejret efter den mindste Antyd= ning af grønt paa Kviste og Grene, lytter efter den Hvisken i Luften, der skal fortælle, at nu er der ved at komme Gang i det hele. Naar saa Underet er sket og alt staar i Grønt og Guld foroven og Plænerne og Bedenes Foraarsblomster knejser i blaat, gult, hvidt og rødt, slapper Stamgæsterne af, de har overværet Premieren og set, at det gik pro= grammæssigt til, nu kan de samle sig om Strikke= tøjet, Avisen, Biblioteksbogen, Bænkesludderen. De sidder her Sommeren igennem og er en Slags Abon= nenter og Abonniner paa Naturens Festspil, og naar Efteraaret sætter ind med sin farvestraalende Finale er de med til at sukke de sidste Blade af Træerne. Hvorfor i Alverden tage med S=tog og Linje Femten og blive trykket og maset, naar der kun er nogle faa Skridt til en Underafdeling af den grønne Skov her midt inde i Byen?

*

Paa Bogens første Sider blev Københavnerinden hyldet i nogle ganske faa Linjer. Jeg føler, at det ikke er nok, selv om Konklusionen af en Masse Adjektiver alligevel bliver til et ganske enkelt og samlet: sød, frisk og naturlig!

Lad os til en Sammenligning prøve at snuse os

tilbage til Duften af de Byer, hvor vi har været engang; Byens Atmosfære og Byens unge Piger hører jo sammen!

Paris f. Eks. dufter af Benzin, Parfume og Metro... en Duftcoktail, som kun Byen ved Seinen forstaar at mixe paa den rette Maade. Berlin, altsaa før den blev tapetseret i brunt og med Hagekorsmønster, havde blandet sin Storbyduft efter samme Recept men med en Tilsætning af Aschinger-Øl og Pølser. Stockholm præsenterer sig i en næsten steriliseret Renhed og er svøbt i ozonagtig Vellugt fra Klippegrunden den er bygget paa; man aner Vindpustet fra Fyrre- og Birketræsskovene mellem de skønne Mure, Aftenblæsten fra Mälarens Vige og Fjorde bringer Bud fra Havet. I Oslo gaar de unge Piger Arm i Arm paa Karl Johan og ser selv i Juni ud, som de nylig har vasket sig i Sne eller har staaet paa Ski paa Holmenkollen Dagen i Forvejen. Pariserinden genkalder man sig i et Erindringsglimt af en Foraarsdag under spirende Kastanier paa Avenue de et eller andet, hvor hun kommer trippende i enkel Elegance med Tasken klemt op i Armhulen, duftende af tung Parfume med tydelig erotisk Adresse og med de store mørke Øjne genspejlende smaa Hotellers Kaminværelser med falmet Tapet og brede Senge. Berlinerinden husker man fra Aftener paa Kurfürstendamm, elegant i tailor made med Wienersnit ... schade! Stockholmerinden er fornem, smuk og kølig og meget korrekt, hun knapper sine Handsker med dvælende og

yndefulde Bevægelser og siger med en Stemme, der har Resonnans af Familiekulturen og Hjemmets Stilighed: Ja så... ja hå! Og saa gaar hun... Stockholmerinden skal ses i det klare Sommerlys, naar hun spaserer paa Kungsgatan og sætter de lange slanke Ben selvsikkert mod Fliserne; hendes Fremtoning i Gadebilledet skal nydes, som man nyder en udsøgt Kunstgenstand... eller lyder det for ugalant? Hun har dog Elvens Brus under sin stilige Facade, de store Skoves Dunkelhed anes i Dybet af de kølige graa Øjne.

København har Duft af grønne Træer og Havet — det var da enkelt sagt; og som en ægte Datter af Byen nær Sundet og Bøgeskoven, har Københavnerinden havblaa Øjne og det nyudsprungne sartgrønne Løvs Friskhed i sit Væsen. Hun er blond, mild og smilende, ligefrem og naturlig, ingen Dunkelhed slører hendes Blik. Selv naar hun staar i en lidt skæv, eftertænksom Støttestilling, er det de lyse Nætters sødmefyldte Dvælen, man genkender i de drømmende blaa Øjne, det er som om hun staar og undrer sig over Toner, der strømmer i hendes Sind. Se hende paa Cykel med Kjolen flagrende højt om de nøgne, brune Ben... se hende i Stimen af Cycliner en tidlig Morgen paa Vesterbrogade eller Nørrebrogade, naar Cykleklokkernes blanke Melodi blander sig med Maageskrigene over Dronning Louises Bro og Bilernes hæse Skratten i Vesterbros Passage. Københavnerinden som Cycline kommer vi ikke udenom, selv om det nok føles lidt banalt

igen at skulle ringe med Cycleklokken for at sætte den Elskede i Relief. Siddende i Sadlen paa sin moderne lave lette Racer, ikke rank som paa Bønnelyckes Tid, men lidt foroverbøjet a la Cyclerytter — og som de svenske Cyclepiger — kører hun smilende og saltvandsfrisk, med Solen glimtende i det blanke krumme Styr og i de forniklede Fælge, lige ind i Hjerterne paa Byens Gæster og Byens egne Sønner. Eller se hende paa Baggrund af Gadens Butikker, paa Indkøb i Magasinerne ... som ung Frue, velklædt med smagfuldt Farvevalg ... som Ekspeditrice bag Disken ... som den ganske unge Pige i Cottoncoat med Bæltet, der er vendt skævt, snøret stramt om Livet, barhovedet, med det lyse Haar børstet tindrende levende, saa det lyser i Purret som Myriader af smaabitte Solpletter. Hvor *er* hun dejlig! Hun er din Elskede og min Elskede, vores allesammens Kammerat og Veninde, hele Byens blonde Gudinde med havblaa Øjne og Duft af Foraarets unge Løv. Møder du hendes Smil i Gadens Vrimmel, ved du, at det er et Smil uden dunkle Løfter og Bagtanker, hun har blot smilt i Forbifarten, maaske som en Hilsen og Tak for din stumme Hyldest, maaske af Glæde over Livet og Tilværelsen i det hele taget. Men derfor har du naturligvis Lov til at gaa rundt og drømme dig hele smaa Eventyr af et strejfende havblaat Blik paa Hjørnet af Raadhuspladsen, et Smil i Violduft ved Helliggeist.

*

Hvor banker vel Byens Hjerte mere i Slentretakten end paa Strøgets smalle Fortove. Hvor glider man, andetsteds i København, mere sorgløst og utvungent ind i Gadens Rytme, end her i den smalle Korridor mellem elegante Stormagasiner, fikse Butikker — og fikse Piger — og moderne, gamle og moderniserede gamle Huse? Strøget er Byens Algade, dens Hilse- og Slentrepromenade... se og blive set, det er Strøgets Ide, om man kan tale om en saadan; man føler sig fjernt fra Storbyens fortravlede, hektiske Livsudfoldelse, vi har Helle, vi driver, vi flanerer, Tempoet er sat ned, Byen har dæmpet Højttaleren. Strøget er Provinsen København, den har Lilleverdenens intime Stemning, Ravnekrogens fortrolige Tone. Vi passerer en Række levende provinsielle Gadespejle, men er selv et Gadespejl, der spejler Ansigter og Hændelser... op og ned ad Strøget, fra Angleterre til Bennets Hjørne, fra Boesens Boghandel til Hirschsprungs Udsalg, fra det demokratiske Raadhuspladsen til det aristokratiske Kongens Nytorv, bestandig Strøget op og ned, se og blive set...!

Hvor er hun sød, den slanke Tøs med Baskerhuen og Rumpedaskertasken, hun er Strøgets Æventyr i Dag som hendes Mor med knækort Kjole og Pagehaar var det i Tyverne. Bedstemor, som engang i Oldtiden daarede Strøgets Asfaltie'er med sin blussende Ynde og straalende Elegance: kirsebærpyntet Møllehjulshat, tolvknaps Handsker og otte-ni Meters agramankantet, støvsamlende Nederdel, gaar i Dag

gennem Strøget som yngre end sit eget Ungdoms-billede. Men nye Liser vil som Døtre af Rumpeda-skerpigen spasere gennem Strøgets Dagligstue en-gang og blive den Tids Æventyr og Skæbnen for en ny Tids unge Mænd. I en om muligt mere fortrav-let Fremtid vil de mødes paa Strøget og bare drive med Strømmen, først hver for sig, siden Arm i Arm, og vi, der er Børn af en mærkelig, men alligevel dejlig Tid mellem to Krige, vi vil, om vi forhaa-bentlig til den Tid endnu hører til Strøgets Flanø-rer, nikke genkendende til Forelskelsens Forløb som det afspejler sig hos de unge. Vi vil huske os selv, da vi mødtes i Sandkassen eller Børnehaven som den populært kaldtes; og maaske kaldes stadig: Thesalonen hos Illum! Vi vil huske, da vi sad over den enlige Kaffekop hos Brasilko og ventede spændt at faa blot et Glimt af den skønne Ube-kendte fra Østergades Vrimmel. Vi vil nikke gen-kendende til den friske Hilsen, som er saa typisk for Strøget: see you later... man mødes jo altid later on paa Strøget!

Endnu slides Strøgets Fortovsfliser af Strøggæn-gere fra Aarhundredeskiftet, det er Gengangere, der er gledet gennem skiftende Moder og Tider; men deres Kurs er uændret og støt, den er Strøget frem og tilbage, den samme Rute, de samme Kilo-metre; det er dem, der stadig og haardnakket kal-der Konditoriet *Sankt Regis* overfor Helliggeist for *Otto*, og helst ikke lader Blikket forvilde sig op mod Berninahjørnet, som nu er indrettet til moder-

ne Resturant. Efter Strøgtiden puster de ud i *Kahytten* i Nyhavn eller de sætter sig ind i det hyggelige a Porta, hvor de mindes en Tid, da de som Certosaherrer med Klovnbukser og Sækkefrakke sad i apatisk Sløvhed under Viftepalmen, eller som rødglødende Rebeller laa ind over Marmorbordene i hed Diskussion, medens de i Distraktion tørrede de smørkagefedtede Fingre af under Plydssofaens Klunkesæder.

Men Strøgets Historie spænder ikke alene over Tiden fra Aarhundredskiftet til Atomalderen, den rækker langt videre tilbage, endskønt den kun har eksisteret som virkelig Promenade siden dengang Christiane Hegers blonde Haarfylde lyste op i Vestergade og Omegn. Dens Storhedsperiode laa vel i Herman Bangs og Peter Nansens Absinth- og Weltschmertzdage, i Thomas P. Krags, Dørnbergers og Jens Pedersens København, dengang Houmark var ung og Johannes V. svingede Vildmandskniplen over Dekadenterne. Strøget er en ældgammel Færdselsaare, den har i Aarhundreder snoet og krummet sig gennem tæt Bebyggelse indenfor Voldene, fra Byport til Byport, fra Vest til Øst, gennem Vestergade som nu Frederiksberggade. Dens Oprindelse kan føres helt tilbage til dengang, da København var en Landsby med Fiskerboder langs Stranden og Gadekær ved det nuværende Nytorv, da Absalons Borg knejste med sine kridtstensdækkede Mure og Tinder paa Strandholmen, og Rester af Bøgeskoven, som havde dækket Amagertorv og Højbroplads, laa

som friske Rodskud under den ryddede Jordoverflade ved Gammelbodehavn. Ikke saa forfærdeligt mange Lag under Asfalten i de tilstødende Gader muldner Byens gamle Bolværker, der vendte mod Skarnholmen og Kalveboddybet; Fiskerbaade og Sildepramme slæbt paa Land og benyttet som Fyld og Fundament danner enkelte Steder Dele af Grunden under Strøgets Bygninger; ogsaa gemte og glemte Stenaldervaaben og Bronceredskaber bliver nu og da fundne ved Udgravninger under Frederiksberggades Trottoirer. Strandsten og Riskviste dækkede engang Færdselsvejen fra Sankt Klemens Kirke til Strandengene ved Sundet. Lave lerklinede og straatækte Hytter mellem Kaalgaarde og Begravelsespladser har veget Pladsen for Bindingsværksgaarde, Klostre og Renæssancebygninger. Brande har hærget Byens Profiler, Barok er sunket i Grus og har givet Plads for Rokokoen, Nyklassisismen har glattet en Fortids Snørkler og Forsiringer af Gadebilledet; dog staar enkelte Minder fra en Førtid endnu tilbage og forliges i Grunden godt med en Nutids praktiske og nøgternt udtænkte Arkitektfrembringelser i Staal og Beton, gammelt og nyt i smuk Forening, saadan som man ogsaa ser det i moderne Hjem, hvor et gammelt Chatol eller rundbuet Hjørneskab udmærket lader sig se i Selskab med Cubamahogni eller abstrakte Malerfantasier i vissengrønne Fyrretræsrammer.

Under Trækronerne i Skyggen af Helliggeist lytter man sig tilbage til Middelalderens monotone

Munkesang fra Fratergaarden, medens den Elskede er inde at købe korksaalede Sommersko i Geo. Andersens moderne Forretning paa Hjørnet af Hyskenstræde. Bag 'Evatorvets ultramoderne Udstillingscentrum drømmer den historiske Bydel med sjove gammelkøbenhavnske Gader og Gyder omkring Ætlingen af Sildemarkedets ældgamle Trækirke viet Søfolkenes Skytshelgen Sankt Nikolaus. Blomstertorvet paa Højbroplads dufter sødt efter Regn... Solen glimter i Springvandet, der doucher Caritasfiguren paa Toppen af den historiske Fontæne ved Nytorv. Bussen kører tung og gul og fuldtlastet gennem Strøgets smalle Passage... inde paa Fortovet gaar den evige Strøm af Spaserende; læg Mærke til, hvordan de travlt optagne maa ile langs Kantstenen for overhovedet at komme frem. Fodgængerne paa Trottoiret, de rigtige vaskeægte Asfaltiers, har bevaret den dovne, langsomme, ligesom søvngængeragtige Rytme, som er Nerven i den forhaabentlig uudryddelige Kunst at flanere, de har omgivet sig med en Atmosfære af Ubekymrethed, de bare driver, nytteløst og uden Formaal, de har løst sig af Hverdagens Spændetrøje. Vi burde alle give os Tid til at stige af Karusellen en Gang imellem og tage Ferie fra Jaget...!

Vi burde alle give os Tid til at... jamen, det gør vi allerede, nu gaar vi her jo, vi slentrer ad de smalle Strøgets Fortove, i Formiddagens Lysstribe paa

Illum=, Helligaands= og Bodeckersiden, og med fuldt Solfald over hele Promenaden, naar vi pas=serer Torvene: en ganske fin Dis af dansende Støv og materialiseret Duft slører de gyldne Straaler fra Vorherres evige Livskilde!

Vi kigger efter Gaméls Kaffehandel, den skulde ligge her et Sted paa Østergade, men hvor? Vi op=per os til at spørge en Betjent med hvid Som=merkasket, men han ved... det... ikke... rigtigt! Han tager sig til Hagen og faar Tænkerynker i Panden under den blanke Skygge... og dog, det lysner, nu kommer det... — oppe i Købmagergade, oplyser han glad, — oppe ved Kultorvet! — Næ nej, indvender vi, — det er jo Chr. P. Hansen, han has osse go' Kaffe, men Gamél... — Naa nej! Be=tjenten grunder igen, klør sig i Nakken, roder i Hjernekistens Arkiv af sammenstuvet Viden, og atter lysner det, han smiler bredt, næsten kærligt, han har det! Denne Gang er det kun et Par Skridt op ad Købmagergade, lige ved Siden af Thiele! Vi sukker og er lidt kede af at maatte modsige ham, men Forretningen *skulde* nu ligge paa Østergade... — den ved Siden af Thiele, det er jo Drik Frue, Martin Dyrbyes o. s. v.! Ja, for pokker, ja! Betjen=ten tager Kasketten af og tørrer Panden, — men hvor i Alverden ligger den saa, jeg burde jo vide det, jeg traver jo op og ned ad Østergade hver eneste Dag næsten!

En ældre Københavner med graa Bowler blander sig i Samtalen. Han har staaet og set paa Slips hos

Brødrene Andersen og hørt, hvad vi snakkede om. — Gamél, oplyser han, det kan jeg vise Dem, jeg skal netop samme Vej, saa vi kan følges! Og vi følges med Bowleren og snakker om de berømte sucre d'orge og om Kaffe i Almindelighed, men da vi naar op til Breinings Hjørne, standser han pludselig op i en dramatisk Pose og slaar sig teatralsk for Brystet. — Jeg Idiot, udbryder han med Diktion a la Jerndorff, — Gamél eksisterer jo slet ikke mere paa Østergade... det vidste jeg jo udmærket godt! Den forsvandt, da Evatorvet blev anlagt. Derovre, min Herre, derovre paa Pladsen mellem Pelsbang og Magasængs Vinduer laa den kære gamle Butik med tre Trappestens Trin op til Døren. Tænk, det forekom mig virkelig, at den laa der i Gaar! Han ryster overvældet paa Hovedet, dybt beskæmmet over sin Fejltagelse. Tænke sig, at en gammel Ærkekøbenhavner skulde forglemme sig i den Grad. Næste Gang tilbød han maaske at vise Vej til Efterslægtens Skole eller til Brahminerklubben. Lidt sammensunken i sit lysegraa Jakkesæt sjokker han videre i Strøgvrimlen, det ses paa hans Ryg, at kun en virkelig god Cigar eller et Glas ægte, uforfalsket Madeira kan bringe ham helt over Fadæsen.

Ak ja. Gaméls Kaffehandel er borte. Gianellis berømte Schweitzerkonditori eksisterer heller ikke mere. Rydberg er ikke, hvad det har været. Men Jordbærkælderen findes endnu ligesom Mouvielles Viktualiebutik og Salomons dybe Købmandsforretning. Thorngreen har kun flyttet sig et Par Gade-

numre og Ranchs Hjørne er stadig en Institution i Byen trods Navneforandringen til Holbech. Og der er Renæssancegaarden paa Amagertorv No. 6, Strøgets fornemste Bygning! I trehundrede og toogtredive Aar har den tronet paa sin Plads ved Købmagergadehjørnet, Rytmen i Spaseregangen paa Fortovet ved dens Fod er den samme langsomme ligesom drømmende som i dens helt unge Dage.

Og saa er der Københavnerinderne, Strøgets unge Piger og unge Fruer, Storbyens Døtre, de dejlige, de inspirerende... Københavnerinderne endnu en Gang!

Et Vindue smækkes op i Haslunds Hus, Solens Blink i dets blanke Ruder rammer dig i Øjet, saa det hvidner i Hjernen. Henne under Lindene ved Helliggeist smiler en Pige i Forbigaaende, det rammer dig som et Skud i Hjertet, saa det svimler. Hurtigt er hun forsvundet i Vrimlen, den søde, men i et Glimt har du faaet Part i hendes Sjæl, hendes Smil har du fanget, hendes Øjnes blaa Blik, Haarets Pur om den fine Pande. Og du gaar videre, lykkeligere end før, lidt langsommere, mere drømmende; det flygtige Møde har rørt ved dit letbevægelige Hjerte, af et strejfende Smil og et leende Blik kan du digte dig til et helt lille Æventyr i Strøgets Trængsel: Pigen er slet ikke paa Vej op mod Ranch for at møde en eller anden ligegyldig Person, hun som blev skabt i Mødets hellige Øjeblik, hun gaar ved *din* Side og er *din* Elskede... vilde en ranunkelgul Kjole ikke klæde hendes slanke Skikkelse?

Derhenne ligger en lille elegant Butik, hvor du kan købe den! Og Sko skal hun have ... smaa blaa Sko. Men ingen Hat, det vilde være Synd at skjule det lyse Haar. Derimod Strømper, Nylon, men det er straks sværere. Pudderdaase køber I henne i Parfumeriet om Hjørnet. Var der saa mere? Skal den Elskede ikke have Blomster? Jovist skal hun have Blomster, en fin lille Buket, den køber vi hos Dina Schuldt, mindre kan ikke gøre det. Men saa maa vi vende om og gaa tilbage til Torvet ...!

Medens Ekspeditricen svøber en lille Foraarsbuket ind i Silkepapir, kysser du din Elskede bag et blomstrende Syrentræ. Hun smager dejligt, af Solskin og Foraar ... gerne blev du staaende i Ly af de tunge hvide duftende Syrenklaser og lod Kysset vare evigt.

Ude paa Kongens Nytorv spiller Solen i det grønne Løv. Foraarets Lystoner ligger skarpt over den gamle Plads med de smukke Palæer. En let Brise fører Café- og Parfumeduften fra Angleterre, og Tjære- og Saltvandsduften fra Nyhavns Kajer med sig i sin Hvisken om Krindsens faconklippede Træer. Foraaret virkede vemodigt i Gaar, men i Dag er det ungt og nyt og fuldt af Løfter. Du tager din Pige under Armen og mærker dig hendes Fodslag, hendes Krops Rytme, lytter dig til Blodets Sang i hendes Aarer. Cykleklokkernes livlige Ringen bliver til en Melodi til din Elskede ... — *hun har smaa blaa Sko ... hendes Kjole er Solskin .... hendes Smil har Sundets Sødme en Sommerdag!* Da I

skraar over Torvet griber den vingede Gudinde over Portalen til det Kongelige en Streng paa sin Harpe, og nye Toner lyder ud over Torvet til Ære for din Elskede ... — *hendes Øjne har Havets Blaanen ... hendes Haar er som Kornmarken og dufter af Engens vilde Blomster ...!* Alle de smaa Amoriner, der holder til ovre ved Stævnemødekiosken udfor Lille Kongensgade, glemmer at skyde Pile ud mod nye Hjerter for at kigge efter dig og Solskinspigen ... en ung Mand, som i samme skæbnesvangre Nu bøjer sig mod Kioskens Luge og spørger efter Brev, bliver mødt med et beklagende Smil af den graanende Dame: nej, der er stadigvæk intet Nyt! Han er glemt og maa gaa bort alene!

Tjeneren i den lille Cafe tager imod jer som en Fader. Han kender de Elskendes Ønsker: hvor de vil sidde, hvad de vil have ... Han hygger om jer, kræser for jer, sætter betænksomt en Viftepalme nærmere Bordet, saa I er skjult for nyfigne Blikke, rømmer sig diskret, naar han nærmer sig med Serveringen. Du behøver slet ikke at holde din Elskedes Haand under Bordet, du kan lægge Armen om hendes Liv og kysse hendes Læber, du kan hviske til hende alt det, som sang i Luften, da I gik over Torvet, og mere til, du kan sidde i fortabt Undren over hendes Øres fine Labyrint og Næsens smukke Bøjning, du kan bøje dig i stum Tilbedelse over hendes lydefri Fremtoning. Foraaret har aldrig været saa skønt som i Aar.

Bagefter kan I gaa tilbage til Strøget — eller I

kan tage paa Langelinie, ja det kan I da! I gaar gennem Bredgadekvarteret, forbi Forretningspalæerne, de elegante Herskabsejendomme og de fornemme Gesandtskabsbygninger. Mellem de sortglacerede Tage stræber den græsk-katolske Kirkes forgyldte Løg-Kupler mod den danske Himmel. Marmorkirkens Kuppel hæver sig, omgivet af Frederiksgades stilfærdige Pensioner og Hoteller, som en grøn Tomat... nej, som et Stykke Turkis i fornem Indfatning. Amalienborg Plads er Riddersalen i Bredgade- og Amalienborgkvarterets store Palæslot, men med aaben Adgang for alle, Formiddagskoncert for alt Folket af Livgarden i sorte Bjørneskindshuer og hvidt Bandoler paa blaa Uniformer. De smaa Prinsesser tripper over det fine Mosaikgulv paa Vej fra Fars Residens til Farmors; Fru Olsen fra Nørrebrogade og Oberstinde Flaxmann fra Bredgade følger med duggede Øjne de Smaa; Kongebørnene omfattes af hele Familien Danmark med samme kærlige Omsorg og Interesse som den de ofrer paa deres egen Per og Inger. Kongen selv ses i et Glimt bag Gardinerne i et af de høje Vinduer.. Dronningen er paa Indkøb i Magasæng med sin Hofdame, om lidt kommer hun cyklende hjem gennem Kollonaden med Pakkerne hængende paa Styret. Foran hver Port staar Skildvagter med Gevær ved Fod, de er stivnede i samme ubevægelige Stilling med skrævende Ben og bliver først vækket af Fortryllelsen, naar Dronningen kommer hjem, eller ved næste Vagtskifte. En lakblinkende Gesandt-

Bodecker
Fr. Berggode

skabsbil kører lydløst over Pladsen. En Turist er i Færd med at leicaknipse Saly's Ryttermonument, men Monarken vender fornemt Hovedet til den anden Side. En Damper tuder ved Larsens Plads... Larsens Plads ved Kongens Slot!

Ved Meteorologisk Institut paa Toldboden mærker I en fin Støvregn mod Ansigtet .... er det mon Vejrmagisteren, der udsteder stedvise Byger, nej, det er Gefion med sit Okseforspand, der pløjer Sjælland op i Furer, saa Søen strinter i Springvandstraaler, der bæres viden om af Vinden. Hun er begyndt med Langelinie og har efterladt det som et Pensionistparadis, hvor stille Eksistenser sidder paa Bænkene: Ældre distingverede Herrer, som næsten alle kunde se ud som de i en Menneskealder havde bestridt Embedet som Teaterchef, i det mindste som Kammerherre! Fine gamle Damer, som i sin Tid var sprælske Komtesser ved de adelige Baller og de navnkundige Valmuefester i Andreas Vindings København, nu ligner de allesammen Dronning Mary med Næseslør og Fjerboa! Søde smaa Nurser i hvidt og violblaat — Nurser er altid søde —promenerer med kønne og velplejede Marcipanbørn forbi den lille Havfrue, der sidder saa vemodigt paa sin Sten i Vandkanten ... hvad drømmer hun om, den lille Saltvandspige? Længes hun mon ... solgte hun gerne sin Popularitet og sin Fiskehale for blot en Time i Land med en af de flotte udenlandske Matroser fra Langelinies Flaadebesøg?

Hør hvor det rasler og hamrer paa Skibsværftet

paa den anden Side Havnen. Derovre slider man i det, her paa Langelinie indtager man den magelige og passive Tilskuers Rolle. Midt gennem Havneløbet glider smalle Kaproningsbaade, drevet frem ved Muskelkraft af moderne Galejer. En Bugserbaad tøffer bredbrystet som en lille vigtig Andrik i Spidsen for Havets stolte Svaner; den viser Vej med Kølvand som et udslaaet Silkeslæb kantet med Kniplinger; men selv bliver den hjemme i Andedammen. Styrmanden paa Oceanfareren kigger langt efter Byens Taarne og Spir, dem vil han drømme om, naar han om nogle Maaneder stønner af Varme mellem Akacierne og Tjambakatræerne i Skyggen af de javanesiske Vulkaner.

Du og din Elskede finder Vej ud til Molen, hvor I sætter Jer paa Bænken omkring Fyret. Der kan *I* sidde og drømme om Rejser og fremmede fjerne Lande, om den Verden som altid vil være uden for selv det dejligste Verona.

*

Hvor er der i Grunden hyggeligt i Købmagergade. Ikke fordi der er særlig mange af de gamle Huse tilbage, men fordi den er saa herligt fri for den Orden og Ensartethed, det Standardmønster og de fantasiforladte lige Linjer, som præger den helt moderne, billige Bebyggelse i Byens Udkanter. Købmagergade byder paa en egen malerisk og gammelkøbenhavnsk Ynde, den snor sig og

krummer sig som gamle Gader nu engang gør det, og det er velgørende for den, der driver langsomt igennem den uden andet Formaal end blot at se og nyde Gadebilledet. Lastbilchaufføren og Cyclebudet derimod, de bander den krogede og snævre Færdselsaare pokker i Vold. I Myldretiden, især i den smalle Passage mellem Rundetaarn og Regensen, farves Skænderiet mellem Kørebanens Trafikanter med et Ordforraad, som i Aarevis har faaet Christian den Fjerdes mærkelige Tromletaarn til at antage en askegraa Farve og Studenterborgens Mure paa den anden Side Gaden til at rødme helt ned i det sorte.

I Landemærket skændes man ogsaa, saa det rasler. En Lastbil er gaaet i Staa paa tværs af Kørebanen, fordi en Idiot af en Motorcyclist med Ladet topfyldt af Papæsker er braset ud af en Port uden Varsel og har tvunget ham til at bremse haardt op. Bagved Lastbilen er Trafikken kørt sammen til Kaos, og i nogle Minutter er Luften opfyldt af Eder, rasende Cycleklokkekimen og skrattende Biltuden. Saa løses Knuden. Traadene filtres ud. Færdslen glider igen trægt og paa Randen af Sammenbrud gennem den smalle Gade.

— Saadan er det fakta hver Dag, hele Dagen igennem, fortæller den filmsvelklædte, pomaderede Skræddergentleman foran Auktionsvareforretningen, — men der er sgu meget sjovt at se paa ... altsaa ind imellem at man handler! Sku' det forresten ikke være en første Klasses Habit, min Herre?

Næsten ikke brugt! Violet i Farven, Kræs! Meget særpræget! ... Hov Krølle, raaber han i det samme og vender sig efter en krølhaaret Fyr i Sømandssweater, der gaar forbi med et tilsyneladende splinternyt, velpresset Jakkesæt over Armen, — ska' du ikke ind til mig med den Vare, min Dreng? Men Krølle spytter foragteligt ... — Dig? Daaaj? Du underbyder jo, Mand, du flaar jo Folk!! — Sludder, Krølle, indvender Gentleman'en, — jeg har fakta alletider været særdeles fair i Forretninger ... kom nu Krølle, for Helvede! Men Krølle glider sin dunkle Vej med Jakkesættet.

Man skændes i Landemærket, og man handler i Landemærket: Køb og Salg staar malet med røde og sorte Bogstaver paa næsten hvert eneste af de alderstegne Huse, der staar og halter i Geleddet. I Stueetagerne yder man Laan paa Klasselodder og køber gamle Tandsæt, i Tøjhuset og konkurrerende Marskandiserboder hænger man Dagens Udvalg af brugt Garderobe i Guirlander udenpaa Husene. I en snusket Cigarkælder er Tobaksreklamerne druknet under et Væld af Nudistblade og kulørte Hefter, og i Slagterbutikken ved Siden af rødmer Blodpletterne efter det udsolgte Kød paa de skraa Marmordiske i Udstillingsvinduet.

Henne i No. 10 er en Mindetavle muret ind over Porten, den fortæller i et morsomt snørklet Sprog om Bager Nielsens Hus, der brændte i 1728: Wed Herrens Wrede fald jeg ... wed Herrens Naade jeg reist igien Anno 1736. Der sælges stadig Brød fra

det gamle Ildebrandshus i Landemærket. Fra Kælderens aabne Butiksdør stiger en Em af friske Wienerbrødstænger op og blander sig med Gadens Lugt af gamle Huse og brugt Garderobe. Inde i Bagerhusets Gaard smuldrer en Bindingsværksbagbygning med sprukne Ruder og med Bleer og Sokker til Tørre paa Snore fra Vindue til Vindue. I Porten findes en morsom gammel Trappe med Sandhul under ... i Sandhullet gemmer Ejendommens og Nabolagets Unger sig ligesom Generalens yndige Emilie i Andersens Eventyr ...

Landemærkets udendørs Habitudstilling knytter sin Guirlanderække til Dagens Udbud af Jakker, Bukser og forsvedte Selskabskjoler i Poetens prosaiske Gade: Aabenraa! Dér hænger en Baldrøm i skrigende grønt, den har danset af i første Omgang, men kan holde til endnu en Del Baller og en enkelt kemisk Rensning, før den ender som Lampeskærm eller Sofapude. Dér hænger den ternede Jakke, som Egon solgte for Penge til Huslejen, og dér den røde Portiere fra Faster Olgas Dødsbo, som Arvingerne ikke kunde blive enige om, hvem der skulde have. I Rodekasserne findes brugte Divanfjedre og grufuldt skønne Olietryk af Skovsøer og Møllepartier; Haarvalke, Brokbind, Kiksdaaser og gamle Cyclelygter, lasede Bøger af Dekobra og Olfert Ricard. De gamle brugte Ting mugner og støver i Marskandiserens Vinduer og mørke Kælderdyb, indtil de en Dag bæres bort til en ny Tilværelse, maaske en mere bestandig, maaske kun til et kortere Gæstespil for

igen at ende mellem Skramlet paa det brogede Lop=petorv.

Viola=Rosa hænger i Portens Halvmørke og er Storbyens Blomst, der skal plukkes en Sommeraften af Guitar=Valde, medens Kattene vræler paa Reti=radetaget, og Hansen paa fjerde skændes med Ma=dammen. Viola=Rosa, seksten Aar og bristefærdig af struttende Former, med natsort Haar og bund=løse Øjne, en Flænge af en blodrød Mund, der kan nynne saa uendelig blidt om Maanen og Visselulle,

men ogsaa kan vrænge en Raahed, saa det gibber i selv en forhærdet Hauserpladshaj. Viola-Rosa, ved du, at Thorvaldsen boede i denne Gade engang ... kender du den Pigesindets Uskyld, der kendetegner hans kvindelige Marmorungdom? Viola-Rosa, lyver dine Øjne om en Sjæl ... eller er Livets Humor for Dig det stupide Joe Brownske Grin, og Tilværelsens dybeste Alvor de taarepersende Slutningslinjer i Romantidendes harske Feuilleton.

— Hop op i Frøen, hedder det i en Beværtnings-reklame henne paa Hjørnet. — Stik mig en S'rat, hvisker Svenske Emma, der hænger i det aabentstaaende Stuevindue og maaske er Spejlbilledet af Viola-Rosa om tredive Aar. — Bær mig paa Sangens Vinger, kvæder den lille Stenbrosanger fra Gaardskaktens Rottedyb og breder henført Armene ud som en kongelig Kammersanger i Elskerroller. Det er skam slet ikke nogen daarlig Tjans at lufte Vingerne og den medfødte Baryton i Kvarterets Baggaarde, det er ikke bar Femører, der rasler ned fra oven til en omvandrende Asfaltens Trubadour. Kunsten har sine trofaste Velyndere..

Men oppe ved K.F.U.M. og den Reformerte viser Aabenraa en helt anden Side af sit Væsen. Her er fredeligt og stilfærdigt, her bor den stille Digter paa Kvisten og den pæne Antikvarboghandler i Kælderen. Her staar man i Solskinnet foran den tohundredaarige Bygning med *Presbytere de l'eglise reformee francaise* i Broncebogstaver paa Facaden og kigger paa Porcelænskiltet ved Porten, som fortæl-

ler, at *bibliotheque salle de lecture* er aabent *mercredi* fra tre til fem. Er man i Paris? Man mindes i alt Fald Foraarsdage for mange Aar siden, da man besøgte Bibliotheque Sankt Genevieve paa Place du Pantheon. Man hører Skørtesuset fra en Nonne, glider forbi. La patronne i Hotel Clemént ligeoverfor læner sig ud af Portnerlogen og raaber paa lille Henri, der leger ved den solbeskinnede graa Mur. Og minsandten om ikke en sort Kat lister forbi med en Mine af tilintetgørende Ligegyldighed ... Murmure fra Rue de Bievre, er det dig, din lumske Rad?

Hvor bor han dejligt, Digteren paa Kvisten, og saa har han maaske overikøbet Udsigt over Hustagene helt til Raadhuspladsen og Vesterbro, og paa den anden Side til Rosenborgs Æventyrslot og Træerne i den gamle kongelige Have.

*

Skal vi gaa videre paa den anden Side Kongens Have til Kronprinsessegade og Borger- og Adelgadekvarteret? Nej, vi vil først besøge Boggaderne omkring Vor Frue. Vi vil vandre gennem Kannikestræderne, Fiolstræde og Graabrødretorv, vi vil lytte til det dejlige Klokkespil fra Helliggeist, naar det toner i de gamle Gader i den indre By.

Dette Klokkespil! Det er de samme Salmer, som vore københavnske Forfædre i mange Led tilbage lyttede til. Melodien efter Timeslagene Kl. 18 lød

ogsaa ud over Byen hin Eftermiddag under Branden 1728, da Heden fra de brændende Kirkemure udløste Taarnets Sangværk og fik det til at stemme i med: »*Bortvend Din Vrede, Gud, fra vore Sukke — o lad vor Anger Naadens Dør oplukke — rul ej Din Torden over Slægtens Brøde — Dit Lyn ej glød*e!« Det var Borgernes Angst og Anger, der steg som en Bøn og en Sang mod Himlen. Klarest og renest hører man maaske det gamle Klokkespils Toner, naar man staar i Niels Hemmingsensgade eller i Valkendorffsgade foran Jespersen & Pio. Og der er det forunderlige ved det, at vandrer man ned gennem Hyskenstræde og Badstuestræde og ganske naturligt fjerner sig fra Lyden, saa er det ligesom man gaar den imøde, naar man drejer ned ad Nabo-løs og Knabrostræde. Det er Tonerne, der slaar igen nede fra det aabne Vand ved Nybrogade; her ved Kanalen og Thorvaldsens Museum lyder Sangværkets Salmemelodier lige saa tydeligt, som om man stod ved Gitteret omkring Helliggeist. Det er et Klokkespil, der kan høres viden om. Jeg har staaet en Septemberaften i Materialgaarden ved Frederiksholms Kanal og hørt det spille »Den lyse Nat forgangen er . . .« Og en Vinternat ved Holmens Kirke var det en betagende Oplevelse at høre Klokkespillets sprøde Toner til »Nu skrider Dagen under . . .« lyde ud af Mørket. Det er dejligt, at vi har faaet det gamle københavnske Klokkespil tilbage, dejligt at vandre i de stille Gader omkring Vor Frue og Universitetet og ved Sangværkets skønne Melodier

blive mindet om, at København trods Storstadspræg og Forjagethed alligevel har bevaret sin Stemning af gammelkendt Lilleputby med Vagtparadesoldater, Rosenborgidyl og skønne Huse, maleriske Torve.

Plankeværket foran Stiftsprovsteboligen bliver malet, og Porten staar derfor aaben. Vi kan gaa lige ind og kigge nærmere paa Holbergs og Feilbergs Kastanie. Den grønnes endnu i Toppen af de stridende Grene, og helt nede ved Roden af den svære Stamme, i de runkne Folder af Barken, gror unge, nye fine Blade frem. Der staar en lav Træbænk ved det historiske Træ, Vedbend og andre krybende Vækster dækker Muren ind til Hagerups Forlagsbygning. Provstehavens hvide Smaastensgrus lyser i Solskinnet, og under de lave Buske og Smaatræer hviler et luftigt violet Halvmørke. Vi sætter os paa Bænken under Kastanien, det er et længe næret Ønske, der gaar i Opfyldelse. Hvor ofte har vi ikke gaaet gennem Fiolstræde og tænkt paa, hvordan der mon saa ud i den Have, vi formodede maatte ligge derinde bag Plankeværket. Nu sidder vi der og kan lytte til Vinden, der hvisker i Vedbendsrankerne og Kastaniebladene ... hvad hvisker den om? Fortæller den noget om den filosofiske Docent i Jord- og Vandbygningslære og om den komedieskrivende Professor i Metafysik og latinsk Veltalenhed! Eller fortæller den kun det gamle Træs sentimentale Drøm om at se sit Liv fortsat i en Aflægger, inden den, maaske til næste Aar, for sidste Gang strør

sine gulnede Blade for Fødderne af de lærde Vandrere i Filosofiens og Boghøkernes Fiolstræde.

Boghøkernes Fiolstræde. Litteraturens lærde Studiegader i og omkring det tyste Latinerkvarter. Ved Antikvarernes Vinduer og mellem Reolerne i Halvmørket bag Disken dykker de boggale og de bogglade ned i en Verden, som løfter dem op til Salighedens højeste Tinder. Her mødes de Udvalgte, hvis Sjæl blev kysset af en vinget Genius og for hvis Fødder smaa kronede Æventyrprinsesser strør Evigtgrønt og Evigtblomstrende. Her finder man Bogvennen, for hvem det ikke spiller nogen Rolle, om Støvet staar som en Sky ud af Bogen, naar den aabnes, eller Bindet flosser og laser, maaske Ryggen er limet, Titelbladet mangler. Poesiens blaa Blomst folder sig ud i al sin Herlighed, naar han holder den elskede Bog i sine Hænder og læser om Tanker og Hændelser, om Livets Virkelighed og Uvirkelighed set og opfattet gennem et Temperament. Her finder man Bibliofilerne, de, der alene søger Bogen for dens Sjældenhed og høje Pris og ofte slet ikke læser den, og de, der elsker Bogen for dens kræsne Udstyr og fornemme Indhold og forlanger, at det smukke skal serveres smukt. Se disse Bogsamlere med udsøgt Nydelse fatte om et Mesterværk af et Bogarbejde, se dem kæle med Fingre og Haandflader for Bind og Ryg som for en elsket Kvindes lydefri Former. Se dem i deres rette Omgivelser: mellem Bøgerne. Kend dem paa Blikket, det lidt taagede og verdensfjerne, og paa det stille, men meget

lykkelige Smil, der fortæller om en stor Lykke, der ikke lader sig kue af Hverdagens Storme. For dem er Mad, Drikke og Klæder det sekundære, Bøgerne det primære. Gerne forsager de Livets materielle Smaafornøjelser eller gaar med slidt Fodtøj, Lap paa Jakken, en fedtet gammel Hat — selv det, at de skal smugle den ofte meget dyre Bog hjem til Bogskabet udenom Ægtefællens kritiske Øjne eller snyde lidt paa Hjemmets Regnskab med Fordyrelse af et Par Poster her og der, det forhøjer kun Nydelsen og giver Lidenskaben en ekstra Tilsætning af Spænding.

To Professorer mødes paa Frue Plads. Den ene kommer fra Skindergade, den anden fra Universitetsbiblioteket. Det er to moderne yngre Mennesker, han fra Skindergade er uden Slips, barhovedet med det lyse Haar flagrende i Vinden. Den anden er klædt i et brunmeleret Sportsæt, som han bær med skødesløs Elegance, Borsalinoen er trykket ned i Panden, Solen lyner i de skarpe Brilleglas. De standser og hilser hjerteligt paa hinanden, og i samme Nu er Forandringen sket. Den moderne Skødesløshed glider af dem og forsvinder i Blæsten ned mod Nørregade. Guldalderkenderen, den barhovede, gør Skrabud og lægger Haanden paa Brystet, Hovedet paa Skakke, Rokokoprofessoren faar pludselig Bevægelser, som om han stod under en Glasklokke og var en mekanisk Figur i Fløjlsknæ-

bukser, hvide Strømper og Sølvspændesko. Der smiles elskværdigt fra begge Sider, nikkes elskeligt, sukkersødt — og hvor man ikke kan fordrage hinanden! Og saa tager man Afsked, idet man hælder Vandet ud af Ørerne og trækker Smilet helt op til Øjnene. Guldalderkenderen svøber sig som i en Toga og skrider op ad Fiolstræde, Rokokoprofessoren begiver sig med trippende Menuetskridt ned mod Nytorv, holdende paa Pudderparykken for Blæsten. Først Cyclebudenes virkelighedsnære Snerren og en ældre kvindelig Litteraturbremses paagaaende Stirren bringer dem tilbage til Nuet. Den Ham, de skød af sig paa Frue Plads, iører de sig igen paa henholdvis Nytorv og Nørrevold.

Dér paa Andensalen i Klosterstræde boede man engang som ganske ungt Menneske. Hvor er det længe siden! En fjern og halvvejs glemt Tid, som dog maa kunne kaldes tilbage og blive som i Gaar. Lever hun mon endnu, ens Ungdoms altid sortklædte Frøken Victoria Gommesen? Det er de samme grønne Kvastgardiner bag de smalle mørke Ruder, tilsyneladende ogsaa de samme Potteplanter: Fuchsiaen, Aspedistriaen og herregud Semperfien, den, hvis Blade den halvgamle Frøken brugte at lægge paa Fingrene, naar hun havde brændt sig paa Gryderne. Glospejlet hænger der ogsaa endnu, det var i det den døve Søsterdatter plejede at sidde og kigge efter Urtekræmmerens kønne Kommis. Men

Trinitatis Kirkeplads

det dellenumsede Englebarn, der klatrer op ad Gardinsnoren deroppe, den eksisterede gudskelov ikke dengang det maa være en ny Logerendes Sans for Hygge.

Gadedøren hilser velkommen med det velkendte lille Jomfrusuk. Trappegangen lugter stadigvæk af Støv og Grønkaal. Bare det at lægge Haanden paa det slidte Gelænder rutcher en lige tilbage til Filipensalderen. Hvor man kender det hele igen: Gelænderstolpernes Ud-og-ind-Facon og Trappevæggens oliemalede Ørkenpalmer. Saadan svajede Palmerne ogsaa for Vinden dengang, men Kokosnødderne er ikke faldet ned i Hovedet paa Keopspyramiderne endnu. Derimod har en fræk Fyr skrevet et uigengiveligt uartigt Ord tværs over Oasen med de skønne men falmede Houris'er.

Hundrede Aar siden og i Gaar. Den unge Mand, som en Oktoberdag sidst i Tyverne stod paa anden Sals Trappeafsats og tørrede Fødderne ivrigt paa Kokosmaatten foran Frøken Gommesens Entrédør, han staar der nu igen og er faktisk den samme som dengang. De mellemliggende Aar er slettet ud, har aldrig eksisteret. Om lidt vil han tage Hatten i Haanden, ringe paa og sige de selvsamme Ord: Undskyld, men jeg vilde gerne se paa det ledige Værelse! Og Frøken Gommesen, der staar i Døren og ligner en Herregaardsfrue paa et Epitafium fra Renæssancen, i sort med lille hvid Pibekrave og smaabitte hvide Blondekanter ved Haandleddene, Haaret skrabet, hun vil træde et Par Skridt tilbage

og gøre en fornem Haandbevægelse ... værs'god, det er denne Vej! Og medens man gaar ned gennem den lange Gang, vil man føle hendes undersøgende og vurderende Øjne saa stærkt i Nakken, at man bliver fjumret og forvirret og snubler i Løberen.

Hvorfor ringer man alligevel ikke paa, men vender om og gaar langsomt ned ad Trapperne og ud i Klosterstræde. Er man bange, at det svundne skal blive levende igen, at det lille Tryk paa Ringeapparatet skal slutte Kontakten med en Fortid, man trods alt ikke vil opleve igen: en navlebeskuende Ungdom med alle dens smaa og store Besværligheder! Det var dog skønne Dage, en ung og grødefuld Tid, hvor man skiftevis var himmelhoch jauchzend und zum Tode betrübt, ensom som kun unge Mennesker kan være ensomme og grædefærdig af Lykke, naar blot den mindste Solstraale skar igennem Graavejret. Man var blød og kynisk paa samme Tid, Verdensmand og Pjok fra Landet, naiv og erfaren. Sørgede man, var det alle Tiders største Sorg, der blev lagt paa ens Skuldre, og glædede man sig, var der ikke den Hindring, man ikke kunde bryde. Man var en ung Gud, hvis Vinger og Glorie enhver maatte kunne se, og man var en rædsom Idiot, hvis Umulighed tydeligt stod mejslet i det Ansigt, som Skaberen havde været ondskabsfuld nok til at skænke en.

Nej, vi er ikke bange for Spejlbilledet af den grønne Ungdom, men vi er bange for alle de mange Aar, der er gaaet. Frøken Gommesen vil ikke lukke

op og staa der i Døren og ligne sig selv fra dengang, og Værelset, som var ens Hjem en Tid, vil ikke have undgaaet Præget af skiftende Lejere. Vi husker dog den svundne Tid saa tydeligt og vil ikke have Mindet ødelagt af et Gensyn, som ikke vil blive noget Gensyn.

Gadedøren smækker i med det lille Jomfrusuk, der nu lyder som et dæmpet Pigefnis. Saadan lo hun ogsaa, den lille Lotte, der stod i Bagerforretning nede i Læderstræde. Hun lignede en Kat og knækkede sammen i et Tøsefnis over ingenting, et Fnis, der lød som et undertrykt Nys. Lotte, som ogsaa var ung og grøn og følte Livet skiftevis grusomt besværligt og pragtfuldt henrivende ... pragtfuldt som hun sagde med tydelig Udtalelse af begge Vokaler og med løftede Øjenbryn og daanende Øjne.

Lille Lotte Wienerbrød! At hun ikke blev forført dengang, var man sandelig helt uden Skyld i, der var skam lagt op til det efter bedste Maupassantmønster: dæmpet Belysning, Portvin fra Urtekræmmeren, parfumerede Cigaretter ... Verdensmanden lukkede Gadedøren op, nej, Verdensmanden havde efterladt sin billige Rutine paa den lille andenrangs Restaurant paa Vesterbro, hvor man havde danset hele Aftenen, det var den filipenserede, elskovshungrende Yngling, der listede op af de knirkende Trappetrin med sin lige saa hjerteklemte lille Veninde. Det blev i det hele taget slet ikke til nogen rolig og overlegen Charmeuroptræden, tværtimod! Da man stod i Værelset og havde tændt Lyset,

forekom hele Arrangementet saa lumpent og fattigt .... Lakbakken med den optrukne Flaske, Glassene, Konfektskaalen ... Lampeskæret over Ottomanbordet med de dyre Cigaretter i Tinæsken fra Konfirmationen ... den lille Konvolut, som var indkøbt Dagen i Forvejen og laa gemt under Puden med Vovhunden. Stilheden larmede i det lille Værelse, ens tunge Aandedrag forekom støjende som Snorken. Men saa tog Lotte sig sammen, gjorde et Par Danseskridt hen over Tæppet, smed Kaaben paa en Stol og bad om Musik! Musik?! Var hun blevet tosset ... Musik paa denne Tid? Vi risikerede jo at vække Frøken Gommesen ... vorherrebevares, Frøken Gommesen i den aabne Dør med lang hvid Natkjole og fordømmende Øjne. Forresten havde man ingen Grammofon.

Stilheden masede sig paa, den lod sig ikke udrydde af spredte Tøsefnis og stakaandede Bemærkninger. Et rødt lummert Ord hang tungt i Luften og ventede at blive udtalt, før det var gjort, vilde alt, hvad man foretog sig, virke som om man saa sig selv paa en slow motion Film. Og Ordet blev udtalt efter det andet Glas af Urtekræmmerens den næstbedste. Man havde rejst sig og stod desperat med Lotte i Favnen lige nøjagtigt paa det Sted ved Ottomanen, som man havde beregnet sig i Forvejen. Hun rystede over hele Kroppen og stirrede En vildt ind i Ansigtet ... det var dog latterligt som hun skabede sig! Og hendes Næse var rød og glinsende, og hun havde en sort Hudorm ved Mundvigen ...

lugtede hun ikke ogsaa lidt af Sved? Men saa strejfede man et spidst lille Bryst, og straks slog Flammen igennem, Lotte var Jordens vidunderligste Kvinde, Munden løb over med de taabeligste Løfter og de løgnagtigste Forsikringer ...

Tyve Aar er gaaet siden da, og smaa frigjorte Lotter af i Dag vil nok smile overlegent og spottende af den lille barnlige Scene fra en Mellemkrigstid. Den vil forekomme dem latterlig som et Dagligstuedrama fra Stumfilmen, hvor Forføreren optræder i Jaket, Fjederstøvler og Hvalrosoverskæg, og Lilian Gish i en Kjole som en fugtig Sæk og med et Ansigt som en forkølet Kylling synker rædselslagen i Knæ foran Viftepalmen paa Nøddetræsstativet. Selv smiler vi naturligvis ogsaa ved Tanken om dengang, men vi føler ogsaa noget i Retning af en vis Ømhed for det unge forvirrede Par og ikke mindst for den lille Lotte Wienerbrød, der skulde komme saa fjollet og akavet ind paa Livet af det, som dog er det skønneste og naturligste i Verden.

Paa en Kvist i et af de gamle Huse paa Graabrødretorv kom man engang hos en ung Malerfamilie. Det var en fem, seks Aar efter de besværlige Dage hos Frøken Gommesen. Det var paa den Tid, da H. C. Branner debuterede med sine Noveller, og Lulu Ziegler forheksede Ungdommen med sine revolutionerende Viser, dengang man spejlede sit eget Sjæleliv i Gustaf Munch-Petersens og Schades

Digte. Det var Bohemeliv paa Kvisten, højt under Taget, nærmere Himlen end andre dødelige; man levede hovedsageligt af Luft og inspirerende Samtaler, soldede og savnede, drev og led — og sled, til Tider!

Møblerne i den lille Lejlighed var faa men rigtige. Hvor dyrt behøver man at ofre for at have det hyggeligt — næsten ingen Verdens Ting! Et gammelt Egetræskab var med Snildhed, Sav og Hammer skabt om til et langt lavt Bord foran en gammel Divan, som bar et Æventyr af et hjemmevævet Tæppe fra Dalarne. I Hjørnerne lyste Pindestole op i festlige Kulører. En gammel Klunkestol fra Tante Anna var blevet som ny med et morsomt ternet Bomuldstof over det slidte Fløjl. Malerierne glødede fra Væggene: Malerkonen i alle mulige Stillinger og Udgaver ... Udsigten fra Vinduerne ... Skovstier dybt inde mellem Graner, hvor Myggene svirrede. Hængereoler i simpelt Fyrretræ med røde og blaa Snore rummede næsten al den moderne Visdom, vi sværgede til ... hellere Vandgrød eller stegte Kartofler hele Ugen end undvære Bøgerne, som kunde give nye Syner, aabne Adgang til nye vidunderlige Verdener ...

Man søgte de smaa kendte Parnasbeværtninger i Nabolaget, hvor man fandt Ligesindede, med hvem man ordnede Dagens og Tidens brændende Spørgsmaal i hede Samtaler over et ølplettet Cafebord. Man rakkede ned paa alt det bestaaende, haanede Spidsborgermoralen og skrev Kys-Digte bag paa

Smørrebrødsedler til sin lille ponyklippede, rødblusede Keramiker-Veninde. Man elskede at forarge Kræmmerfolket ved udspekuleret sjusket Paaklædning, men lod sig naadigt hylde og tilbede af pæne Kontormennesker, som var paa Turnee i de københavnske Kunstnerrestauranter.

Naar det var helt skralt med Finanserne, sendte man Malerkonen ud med et Par Lærreder under Armen. Ventetiden tilbragte man i Spænding paa Trappeafsatsen. Vilde det lykkes at finde Afsætning for et Par Lærreder? Blev det til Abegilde med kulørte Lamper eller til Fedtebrød og en enkelt Bajer, maaske kun til harmfuld Fordømmelse af en uforstaaende Samtid, disse Kreaturer, som jamrede blot man kildede dem paa Tegnebogen. Det var en Aftale, at Malerkonen straks hun kom indenfor Gadedøren skulde vinke ved Trappeskakten, saa vi deroppe fra kunde se, om hun havde blank Haand eller Næven fuld af Sedler, helst naturligvis store Sedler og bredt ud som en meget bred Vifte! Var der Gevinst, saa genlød det gamle Hus, hvor Wessel ogsaa engang havde buldret paa Trapperne, af stormende Jubel. Hvad kunde man ikke dengang faa for bare to Tikronesedler! Der blev endda saa meget tilovers, at man kunde rejse til Pustaen over en Karaffel Landvin nede i Ungarsk Vinhus, lige om Hjørnet.

Hvor man i det hele taget rejste meget dengang. Skulde vi blot en Tur til Frederiksdal og tog Toget fra Hovedbanen, var det nok, at Ekspressen til det

sydlige Udland holdt paa den modsatte Perron og lokkede med sine hvide Skilte paa Waggonsiderne. Vi lod et Par S-Tog køre for at kunne promenere frem og tilbage i Skyggen af Europaekspressen og føle os som rigtige vaskeægte Udlandsfarere — Har du husket at veksle Valuta, spurgte Malerkonen, — og bestille Hotelplads? — Plejer jeg at glemme det, svarede Maleren, — Pére Lambért er telegrafisk bestilt til at muge ud i Suiten paa Andensalen i Hotel l'Europe ... men har *du* husket at sende Bagagen i Forvejen, — Plejer jeg at huske noget som helst? Vi rejser naturligvis uden Bagage, akkurat som vi gaar og staar. Hvad behøver man mere end Tandbørste og et godt Humør? Imorgen stiger vi af paa Gare du Nord og skynder os straks op til en af de smaa Cafeer for at drikke cafe au lait og spise Masser af croissant. Bagefter smækker jeg mig i en værkbruden Rørstol og inhalerer Røgen af en Galois bleu, medens jeg flirter vildt og hensynsløst med en bluseklædt Gadefejer, der hænger over en vin rouge ved Zinkdisken og ligner en Mellemting af en pragtfuld Alfons og en forfinet Marquis ... — Og som smider sig for dine Fødder og hvisker alt det dejlige Sludder, som Kvinder ikke kan leve foruden ... jo tak, indskød Maleren, — men hvem pokker siger, at vi skal til det overrendte Paris, naar jeg har løst Billetter til la bella italia ... i overmorgen skal vi sejle i Canale Grande og se Maanen staa op over Sankt Georgo Maggiore!

Det var en dejlig Tid og en tosset Tid. Det var i

de Dage, man saa sin første Dagbladsartikel og sin første Ugebladsnovelle paa Tryk og mente, at alle Mennesker, man mødte, maatte have læst dem og fundet dem epokegørende, og det var derfor man kiggede saa interesseret.

Det var i disse aftenstille Gader i Nabolaget til Graabrødretorv, at man luftede sit Vemod over svundne Sommerdage, det var mellem disse Mure, man sukkede over en Sommerforelskelse, som ikke kunde omplantes til Stenbroen, begræd Tabet af den lille Veninde, der kurrede saa sødt og saa varmt i de lyse Nætter ved Stranden, men svøbt i tailor made paa Strøget blev dum og damet, kølig og fremmed, og højst kunde afse et meget flygtigt Kys i en Kiosk til den afskedigede Sommerfyr, inden hun ilede til Stævnemødet med Vintersheiken. Herregud!

*

Aftenstille Gader. Efter Kontor- og Forretningstiden er det Søndag hver Eftermiddag og Aften i de gamle Gader i den indre By. Der er saa stille og lydt, at man kan høre Ekkoet af fjerne Fodtrin. En Port, der smækker flere Gader borte, lyder som var det lige tæt paa en. Hestehove mod Asfalten bliver til en Lyd, der bringer Mindet om smaa Provinsbyer ved Fjorden tilbage i Erindringen, eller ligesom hensætter en til en tidligere Tilværelse, man ved man ikke har oplevet, men dog husker saa tydelig.

Købmagergade efter seks er jo næsten uddød og

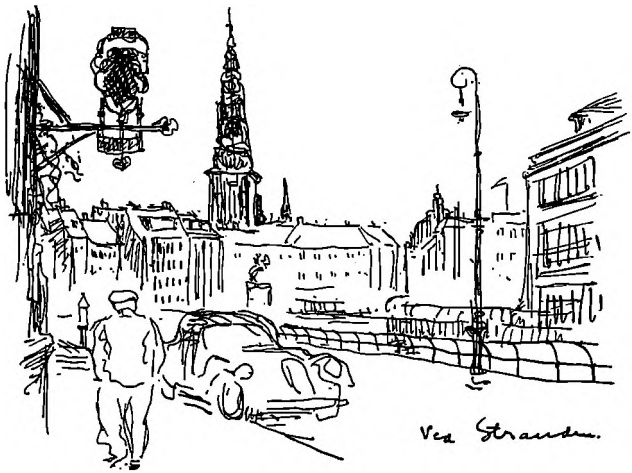

skal maaske helst ses i denne Mennesketomhed. Man har Ro til at betragte Husene og Gadens hyggelige Krumninger, naar man ikke længer distraheres af Færdslen og den nødvendige Agtpaagivenhed for Liv og Lemmer i Trafikens Malstrøm. Man lægger Nakken tilbage og undrer sig over Rundetaarn og opdager, hvor den hælder sig skraat udover Kørebanen ... man opdager sin By paa en ny Maade, naar man ser den uden Mennesker.

Prøv en Gang at besøge Gammel Strand og Slotsholmen en Morgen i det tidlige Foraar, naar Gadelygternes Lys langsomt bleges, medens Skæret af den gryende Dag tager til i Styrke. Læg Mærke til, hvordan Bygningerne, enkeltvis eller samlet, virker

i sig selv i Stilheden og Menneskeødet, lever med deres Flader og Vinkler ... taler til os, rusker os op: Hvordan er det, har vi nogensinde faaet kigget rigtigt paa Sonnes og Saltos berømte og omdiskuterede Frise paa Thorvaldsens Museum, eller blev det blot til et Nik i Forbifarten paa Cycle: næste Gang staar vi af og studerer den rigtigt, det er dog et Stykke Danmarkshistorie! Har man før givet sig Lejlighed til at nyde Slotskirkens enkle og fintstemte Arkitektur, den som siges at være C. F. Hansens bedste Arbejde! Eller er det rigtigt gaaet op for En, hvor smukt Holmens Kirke løfter sig af Kanalen, og hvor malerisk de mange Fisker- og Frugtkvasers Mastetoppe med udspændte eller sammenrullede okkergule Sejl tager sig ud paa Baggrund af Børsens snoede Dragespir og svungne Renæssancegavle. En saadan tidlig Morgenvandring langs Kanalen er en Oplevelse, man bør unde sig, fordi den faar os til at se paa alt det gammelkendte med nye Øjne.

Efter endt Vandring kan man jo sætte sig ved Bolværket udfor Hyskenstræde og lade Benene dingle udover Kanalens grønsorte Vand hvor Baadene ligger som Fisk med Snuden vendt mod Søbredden. Man lytter til den vaagnende Bys mange Lyde, der begynder at tone i Luften, ikke helt til at skelne ud fra hverandre, mere som en lav resonansgivende Torden langt borte fra, men vedvarende, Lydbølger, der breder sig som Ringe og snart vil bringe de og det som foraarsagede dem

indenfor Rækkevidde. Solen begynder som en let Rødmen bag Gammelholm og Værfterne, men snart flænger den i den lette og luftige Morgendis og trækker Bygningernes Farver og Omrids stærkere op. Den første spredte Færdsel af Cyclister, Vogne og Fodgængere vækker Bybilledet til Hverdagens Liv. Slotsholmen og Gammel Strand vaagner efter Tornerosesøvnen og forekommer os ny og skøn, efter at vi har besøgt den i Ensomheden.

*

Vi skal videre i de smaa Gader, men paa den anden Side Gothersgade, gennem Adel- og Borgergadekvarteret ud til Nyboderidyllen ved Sankt Pauls Kirkeplads med de gamle Søulke paa Bænkene under de grønne Træer.

Børnene i Prinsensgade leger i de brugte Møbler foran Marskandiserkælderen. Et omvendt Spisebord er en Vikingeskude, der stævner frem for fulde Sejl, Hennery med Krigerhylet staar i Stævnen og skygger Øjnene for Solen med en sort og hærdet lille Næve ... derude i Øst dukker Fjendelandet op — er det Bredgadekvarteret? Nej, for fan', det er den vendiske Kyst ... det er jo netop i disse Dage, man hører om Venderne i Skolen. Sørøverpakket skal ha' paa Tæven; Svantevit væltes og brændes! Oscar, Herribert, Adelheid og Miller fylkes om Høvdingehennery og dundrer paa Skjoldenes Margarinelaag, svinger vildt med Kæppe, der er

dragne Huggerter. Men lille Dorothy Petersen har skilt sig ud af Flokken og troner snottet men lykkelig øverst oppe paa en gammeldags Fabriksbuffet og hypper ad et imaginært Spand hvide Heste; hun er Prinsessen i Æventyret, guldhaaret og fager, fornem og stolt, med Stumpnæsen i Sky, og de skrammede Ben hamrende mod Buffetens Skabsdøre. Afvejen dernede for Prinsesse Dorothy af Prinsensgade og Omegn! Blæs bort I skidne Klude, der er udspændt paa Snore mellem Mure! Fald om I gamle, raadne og stinkende Rottereder! Plads for Drømmenes springende hvide Heste og straalende Guldkaret ... Plads for Æventyrets lille Kongedatter, Arvingen til Riget ...

Grøntforretningen ligeoverfor har stablet sine Varer op i en overdaadig Udstilling foran Vinduet. En gammel Kone roder i Tomatkassen, skeler til Aspargesen, der stadigvæk koster 3 Kroner Kiloet, sukker ved Tanken om Jordbærrene og bestemmer sig endelig efter megen Tøven for et Blomkaalshovede af 3die Sortering samt en Potteplante til 65 Øre.

Ægteskabssvindleren gaar forbi, elegant udhalet i lysebrunt Sommertøj, Lensgreven, som han kaldes i Kvarteret, beleven og smart, ikke helt ung, men meget charmerende. Hans Jagtmarker er Menighedshusene paa Østerbro, Ofrene halvgamle Damer med Bankbøger og realisable Værdipapirer ... — jeg søger en Mening med Tilværelsen, kære Frue, kunde vi ikke finde den sammen? Smil med Guldtandsglimt. Olie paa Stemmen. Fisken spræller allerede

paa Krogen. Se, hvor hun rødmer ungpigeagtigt! Kvarterets Unge griner ad Lensgreven, men beundrer ham alligevel... tænke sig, hvilken Magt at have! Og saa er de tossede Kællinger, som selv har meldt ham, ovenikøbet skøre nok til at hente ham efter udstaaet Straf og fodre ham af med Forsoningsmiddag paa Wivex.

Artistfamilien fra Trediesalen i Borgergademellembygningen, slikker Solskin paa Trappestenen ved Siden af Koloniallageret. Man er lige vendt hjem fra Turnee paa Sydhavsøerne og beretter for Urtekræmmerbudet, Vestesyersken og Politibetjenten om det herlige frie Liv som farende Kunstnere. Mutter sidder bred og mægtig med skrævende Pølseben under en sprængefærdig blomstret Kjole, hun hører som Kunstner til Rollefaget Damen uden Underkrop, men har benyttet Pauserne mellem Numrene til at sætte otte smaa Artisthaab i Verden. Desuden passer hun Billetkontoret og kan i paakommende Tilfælde optræde som Lydimitator. Hun har Zigeunerblod i Aarerne, Guldslanger i Øreflipperne og ravnsorte Proptrækkerkrøller. Hun nikker mildt bifaldende til Fatters malende Beskrivelse af Markedsfester i Fjor Sommer i Saxkøbing, men bliver pludselig kaad og dikker Urtekræmmerbudet i Maven, saa det siger baat! baat eller lader uden Varsel et dybt knurrende Løvebrøl stige op fra den digre korsetspændte Barm under Blomsterkjolen, saa det gipper i Vestesyersken, som har Nerver. — Vores lille Vladimir gjorde stormende Lykke henne paa

Langeland, fortæller Fatter med Stolthed i Stemmen, — op med sig, allersomdejligste Unge paa Jorden, og vis din Kunst for Betjent Olsen! Og Vladimir med de tungsindige Øjne rejser sig lydigt og kaster sig med dovent-elegante Bevægelser ud i en virtuos Stepdans med hvirvlende, leddeløse Lemmer og Haaret som en dansende Hestemanke over Panden og Øjnene. De smaa Fødder i jernbeslaaede Stepsko hamrer i Stenbroen med en Lyd som Kastagnetter; endeløse Øvelser og sikkert ogsaa mange Prygl ligger bag denne Færdighed, mange smaskende Kys og vrede og opmuntrende Ord. Fatter, Mutter og de syv smaa Søskende gribes af Dansens Rytme og klapper i Takt til Steptrinene ... — dans, lille Vlade, lyder deres ordløse Akkompagnement, — dans paa dine Stepsko gennem Danmarks Provinsflækker til Amerikas Storbyer og de dejlige Dollars! Dans, lille Vlade, maaske er det dig, som skal tænde Familiens Navn i Ildskrift paa Facaden over de verdensberømte Varieteer ...!

Der findes mange løjerlige og interessante Mennesker i det gamle, delvis sanerede Kvarter mellem Gothersgade og Nyboder. Se nu bare Sømanden Jonas, der efter et langt Liv til Søs, er skyllet i Land i Borgergade. Se ham i utroligt snavsede Holmens Bukser og Sømandssweater og Sejlsportskasket — denne Kasket, der siges at veje seks Pund af bare Fedt og Snavs. Han er rødlilla af Fuselen i sit furede Ansigt, med smaa, plirrende Øjne af Farve som Skummetmælk. For en Bajer og en Snaps i

Kælderbeværtningen er han villig til at fortælle om dengang han laa en Uge i Vandet i det karaibiske Hav ... — en hel Uge i Selskab med Hajer, Hajer og atter Hajer; trekantede Rygfinner saa langt Øjet rakte, Gab med Tænder saa skarpe som Barberblade grinende mig imøde, naar jeg skævede ud over Planken, jeg klamrede mig til; jovist, det var hyggeligt, min Herre, Djævlene ventede kun paa en Chance til at snuppe Bagfjerdingen af En, man *var* sat paa Menuen ... den Slags tar' sgu paa sin Mand, blir' man ikke skør i Kuplen, saa blir' man ihvertfald lidt til en Side!

Og der er den svenske Skræddersvend, der er overtroisk indtil Grædefærdighed og en svoren Fjende af Kvarterets ufatteligt mange Katte. Se ham forlade sit Værksted med Radioforhandlerens nypressede Bukser over Armen ...— ta' mig fan', om ikke en förbaskad kattefan' smutter over Gaden lige for Næsen af ham! — Ja, ja da, mumler Skræddersvenden, — saa gaar vi tilbage, det bliver en Omvej, men det kvitrar liga. Men han naar lige hen til Hjørnet af Hindegade og heller ikke længere, førend nok en kattefan' langsomt og dovent paa Listefjed glider fra det ene Fortov til det andet. — Oho, hvisker Skræddersvenden, — saa tager vi Klerkegade! Men satan anname, ta' mig tusan, om ikke ogsaa der sidder en Kat, til och med midt paa Trottoiren, ondskabsfuldt grinende, parat til at smutte helt over og slutte Ringen. Og den gør det. Skræddersvenden er spærret inde med sin Overtro og den efterhaanden klippe-

faste Overbevisning, at alle Kvarterets Katte har dannet et Komplot ene og alene med det Formaal at ærgre og drille ham.

Men den lille Strygerske i Vaskeriet i Kælderen er hverken sjov eller mærkelig, hun er en ganske almindelig ung Pige med uopfyldt Længselsdrøm efter Hjem, Mand og Barn. Dag ud og Dag ind staar hun i den lille Kælder og lægger Linned sammen: nystrøgne Lommetørklæder, Skjorter, Duge, Adelgades og Borgergades rengjorte Vasketøj. Lommetørklæderne faar et extra Strøg med det varme Jern. Skjorterne heftes med Knappenaale og faar et lyseblaat Papirsbændel om Brystet. Hun er enogtyve og har allerede lidt en Del Skuffelser, som har afsat bitre Træk ved Mundvigene og gjort de blaa Øjne haarde i Blikket; Mandfolk er falske og dumme. Men en Dag vil Lykken smile til hende og kysse de blaa Øjne milde igen og trylle lidt ved de bitre Træk ved Munden, saa de bliver til skælmske Smilefurer. Hun vil blive saa lykkelig, saa straalende glad, at hun vil føle sig helt stille og vemodig af det. Arbejdet, som ofte kan være sløvt og ensformigt, vil gaa som en Leg, hun vil nynne til og en Gang imellem løfte Hovedet og lytte efter Færdslen og Menneskestemmerne oppe i Gaden, der vil forekomme hende som Musik, en Melodi, hun havde glemt, men som er kommet tilbage til hende igen. Det hele vil vokse ud af et Brev, hun faar en Morgen, et langt og dejligt Brev, der sletter Ensomhed og Skuffelser ud, som om de aldrig har eksisteret, og faar hende til at

juble og tudbrøle skiftevis, spille Bold med Hovedpuden og kaste sig paa Knæ foran Sengen med foldede Hænder og en Bøn fra Barndommens Dage paa Læberne. Et Brev, der begynder med Elskede og slutter med Elskede (saadan er der aldrig nogen, der tidligere har skrevet til hende, nok kaldt hende, men det viste sig altid at være Løgn og Falskhed), et Brev fra ham, som hun jo nok vidste var helt anderledes end de andre, to Sider tæt beskrevet med bare Lykke, Glæde og Forventning ... — til Efteraaret gifter vi os, jeg har faaet godt Arbejde, vi skal bo i den smarteste lille Lejlighed, du kan tænke dig. Lille Fjols, troede du virkelig, jeg vilde svigte dig?

Og hun vil staa i den lille, dampfyldte Vaskerikælder og med ømme Bevægelser lade Strygejernet glide over et lille Barnelommetørklæde med Navnet Birte broderet med Korssting i Hjørnet. Hun havde altid ønsket, at hendes Barn, naar hun fik et, og det blev en Pige, skulde hedde Birte! Lille Birte ... Mors egen Birte!

*

Helsingørgade ligger som en Blindgade med gamle, forfaldne Huse rømmet for Mennesker. Vinduerne er tilspigret med Brædder. Murene skaller af som Skarlagenspatienter. Tagstenene er flere Steder faldet ned, saa man ser Spærrene stikke op som paa Skroget af en halvt opspist Steg. Helsingørgades sidste gamle Rønner har smuldret længe og vil en Dag ende Tilværelsen i en tæt Sky

af Støv, i et Brag af nedfaldende Bjælker og Murværk. Saadan faldt Hus efter Hus for nogle Aar siden, da man begyndte Saneringen af det gamle Kvarter. Alle de smaa og store Lejligheder, hvor Mennesker havde lidt og stridt, elsket og hadet, jublet og grædt, blev til Støv, til Smuld og Fyld under nye, moderne Huse, hvor nye Mennesker i nye Lejligheder i en Aarrække fremefter skulde gennemgaa det samme Register af menneskelige Lidenskaber.

I en af de gamle Helsingørgade-kasser hænger Gadedøren halvt afrevet og piber paa sine Hængsler. Vi kan gaa lige ind, og vi gør det. Vi følger det snævre Trappeløb gennem Etagerne, raver os frem i Halvmørke. Øverst oppe kigger Lyset ind gennem Huller i Taget og viser Vej frem gennem en lang Gang med smaa, forladte Værelser. Foran et af de sidste Rum er Taget saa aabent, at Solen kan skinne lige derind. Blæsten og Fuglene har ført den vilde Flora ind i Stuen, hvor den har kunnet slaa Rødder og vokse mellem Stenene og i det fugtige, trøskede Træværk. Det er et helt lille Engdrag, et græs- og blomsterklædt Gravsted over en forladt Lejlighed.

Tapetet hænger i Flager i flere Lag, og inderst ved Væggen ses Rester af malet Murværk. Herpaa er tegnet en Missekat i den bekendte barnlige Streg med trekantet Hovede og Krop og Tændstikben, og nedenunder Tegningen staar der med ujævne Blok-

bogstaver: Mons! Her har altsaa en Mons listet omkring paa lydløse Fjed og mjavet og gnubbet sin bløde Krop opad Dørstolper og Møbler. Maaske har den været en lille Piges Ejendom, den lille Pige, som tegnede Mons paa Væggen med trekantet Hovede og strittende Knurhaar. Hun havde faaet den som Killing og elskede den for dens Kælenskab og dens Pudsighed, hun pyntede den med Silkesløjfe og trak den i Halen, rakte den Mælkeskaalen og sov med den i Favnen om Natten. Og hun skændte med barnlig Strenghed paa den ækle store Hankat, som om Aftenen sad paa Tagryggen overfor og lokkede for Mons med skingrende Klagelyde, hun græd utrøsteligt, da Mons endelig en Aften saa sit Snit til at følge Kaldet og selv komme til at sidde paa Tagryg og koncertere i Maaneskin.

Hvert Lag Tapet har engang været nyt og pyntet ligt og indrammet et lille Hjem med Mennesker. De store og smaa gulnede Firkanter i Blomstermønstrene har været dækket af Billeder, som maaske endnu er at finde i Marskandisernes Rodekasser i Prinsengade og Klerkegade. I Fantasien kan vi genkalde os Menneskene, som har præget dette Rum og kaldt det deres Hjem. I et Hjørne hænger en flettet Portieresnor ned fra en Krog i Loftet! Tanken om at en skulde have hængt sig der, skyder vi fra os; snarere har her staaet en Seng med en Syg ... Vognmand Jeppesen maaske, det er da et plausibelt Navn, ikkesandt! Vognmand Jeppesen, som efter et stormfuldt Liv ender sine Dage i et ensomt Værelse

i en af de gamle Rønner i Helsingørgade. Portieresnoren over Sengen er slidt blank af gamle Jeppesens Næver. I mange Sygdomsmaaneder har han kun kunnet hæve sig op ved Hjælp af den, men nu er ogsaa det Slut. Han ligger og trækkes med Døden.

Han ligger og trækkes med Døden. Udenfor skinner Solen. Vogne kører igennem Gaden. Børnene leger i Gaarden. En Kvinde ler skingrende i Etagen nedenunder. Livets Lyde, der stiger op til den Gamle, som elskede Kvinder, Børn og Vogne, og nu ingenting kan elske mere, men kun ligge stille hen og lytte sløvt til det, som engang var hans Fryd. Ingen kærlig Kvindehaand pusler om hans sidste Leje, ingen smaa, benovede Puslinge af Børnebørn staar paa Tæer ved Døren og titter ind til den syge Bedstefar, ingen Sønner sidder ved hans Seng og snakker Kørsel og Heste med ham. Ingenting efterlader han sig, ingen grundfæstet Forretning, ingen Kvinde, ingen Børn, det var kun Gæstespilsroller, men saadan holdt han nu af det, saadan vilde han have det, saadan bekom ham det bedst. Et Strøg over et lyslokket Barnehovede ... glade, flotte Kvinder, der kom og gik ... rige og overdaadige Fester og højt Spil! Jeppesen var ikke skabt til Dagligstueidyl og Søndagshygge, og at han ligger her i en ensom Seng under Taget og skal dø Straadøden, er egentlig helt udenfor Programmet. Han skulde være faldet midt i et Bakkanal, sprængt af sin voldsomme Livsappetit. Eller han skulde være død i en Droske med sit

tunge Hovede hvilende mod en Kvindes Skulder, fattende med sine store Hænder om en Erobring, som endnu var ny nok til at have Æventyret og det overraskende over sig. Eller han skulde være kørt lige lukt i Døden i en Løbskkørsel som Kusk for et springende Firspand ... kun ikke dette langsomme Forfald, denne gradvise Visnen, Livet halet ud i en lang, tynd Traad!

Karl og Inger har ogsaa boet her, Karl og Inger, som rykkede ind i det nytapetserede og nyfernisérede lille Værelse som lykkelige Nygifte det Aar, da Juletræet sprang ud med friske, grønne Skud i Januar, og forlod det igen, hver for sig, det Aar, da Slud og Kulde prægede de Dage, som skulde have været lyse og solfyldte. Disse Vægge har været Vidne til deres Ægteskabs Idyl og Tragedie, de har fulgt Udviklingen fra blid Hvisken til højrøstet Skænderi, fra stormende Kys til stormende Scener. Ingers glade Sang har lydt for aabne Vinduer under Opvasken ude paa Trappen, hendes Graad i ensomme Nætter har føjet sig til det gamle Hus' mange Sukke- og Hviskelyde, som endnu kan høres i den menneskeforladte Helsingørgaderønne.

S. Hansen staar der med bleget Blækskrift paa et Visitkort, der ligger sammenkrøllet mellem tabte eller glemte Papirer i en lille Dynge mellem Kakkel-

ovnskrammel ude paa Gangen. Det maa have været den sidste af Værelsets Beboere. Kortet har rustne Tegnestifthuller og bærer foruden Navnet Paaskriften: *Vasker ude. Proper og rejeel.*

Vi blader i de glemte Papirer: Attester, Breve, Fotografier, og faar et Virkelighedsgrundlag til at danne os Billedet af den ugifte Sylvia Hansen, født paa Fødselsstiftelsen i Amaliegade i otteoghalvfjerds og behørigt indført i Stiftelsens Journaler som Barn Nr. 487. Et lille Skravl paa $5^1/_2$ Pund, som ingen havde haft Bud efter, og som ingen vilde kendes ved, men som alligevel rakte sine smaa, stilkede Arme ud mod Verden og smilte med tandløse Gummer. Vi ser hende afbildet som Barn med udslaaet Haar og Pufærmeforklæde mellem andre Børnehjemsbørn, kanonfotograferet med Artillerisoldat under Armen paa Raadhuspladsen, amatørknipset i Dyrehaven paa den aarlige Skovtur for Kvarterets Gamle; paa alle Billederne med samme ukuelige Grin. Vi bliver klar over, at hun var en glad Sjæl, hvadenten det gik op eller ned, om Verden slog Revner, eller hendes egen lille Menage rokkede i Sammenføjningerne. Vi hører hendes rungende Latter, der kommer boblende dybt nede fra Maven, og lyder som begyndende Trommehvirvler, vi lytter til hendes evige Omkvæd: I Vaskebaljen med det! Har det faaet en Plet? Er der Mug paa? Vist saa, i Vaskebaljen med det! Osse med Mandfolkene, alle som een. Alting kan vaskes, og alting trænger til at vaskes, ikke alene Tøjet og Personen ... tag Hjernen ud og dyp den i

Hj. af Gothersgade og Kronprinsessegade

Sæbevand, vrid den tør og sæt den ind igen: naadadadada med Sol og Sølvklokker, Regnbue over det hele!

Hva'for er Folk saa sure? Hva'for slaas de? Hva'for gaar de rundt og ser ud, som om de gik igen? I Vaskerballen me' dem! Hva'for har Gro'seren ingen Appertit og hva'for har Dir'tørfruen Nerver? Ind under den kolde Bruser!

Og hvo'n fan' er det, der ser ud henne paa Thorvaldtsens Musjeum, hvor jeg dumpede ind forleden, da det regnede ... møjbeskidt! Gipsfigurerne har Støv paa Skuldrene og Barmene, lange, sorte Striver

ned ad Maveskindet og i Kjolefolderne. Der ku' jeg li' aa komme til med Sæve og Vand og Soda, hu hej, frisk Luft og Gennemtræk. Alle Admiral-Generalerne, der fjumser om og passer paa, man ikke løver med Statyerne, de sku' komme til at springe som aldrig før, naar 487 Sylvia Hansen og hendes Hær af Skrubbekoner kom myldrende med Spande og Koste ...!

Gu' er Livet dejligt, naar bare man forstaar at indrette sig. Det er herligt, naar man sitter med Kaffetaaren og Wienerbrødet, Vaskerkonens Trøst, ved Vinduet en Foraarsaften og hører Lirekassemanden spille Wienervalse nede i Gaarden og Børnene danser og synger til. Det er vidunderligt, naar man hygger sig i Kurvestolen ved Kakkelovnen en Vinteraften med en go' Cegar af Dir'tørens man vasker hos. Det er de smaa Ting, det kommer an paa her i Livet, det er min Filosjofi; bare det at stryge med Haanden over blødt Sæveskum eller høre Vandet dryppe fra renskuret Vasketøj. Uh, jeg har skrubbet mangen en jordslaaet Las som ny igen, selv om Fruen sa'e: hen i Kludebunken me' den, sa'e hun, men saa sa'e jeg: nej, sa'e jeg, i Sæven me' den, alt kan vaskes, alt kan repareres, alt kan bli'e som nyt, naar barestens det kommer i de rigtige Hænder. Bare la' mig, der har staaet med begge Arme i Ballen siden 90erne og ligner et Vaskebrædt, det ve' jeg godt, men der er sgu' da det, der er værre, man kan ligne, ja, det ved Gud, der er! —

Efter Papirerne ser det ud til, at 487, Sylvia Han-

sen, er flyttet direkte fra Helsingørgade ud til de Gamles By paa Nørrebro ...

Jeg husker, at jeg kom der forbi en Dag i Foraaret, og blev opmærksom paa en lille Have, der ligger ud mod Rundkørslen til Frederik Bajers Plads. Det var paa Grund af Blomsterne, de luende Tulipaner, at jeg standsede og kiggede ind gennem Gitteret, men saa såa jeg de Gamle, der sad paa Bænkene eller vandrede langsomt og møjsommeligt rundt i Gangene; det var Mennesker, forstod jeg, som efter et langt Liv var havnet paa Alderdommens Ø. De såa saa trætte ud, saa modløse og affarvede, men det var vel Foraarets Skyld! Paa de helt gamle virker Vaaren jo ofte som en alt for stærk Indsprøjtning; der skal Kræfter til at tage imod det Brus af Liv, som Foraaret sætter ind med. Mange klarer det ikke, men synker sammen, sygner hen; deres Livslys blafrer sagte og pustes ud tilsidst af den lune Varmebrise, som skulde give dem nyt Haab og ny Livsenergi. Den lille Foraarshaves nyfødte Grønne og straalende røde Blomster stod saa grelt til de gamle, forslidte Menneskers farveløse Ansigter. Der sad de Gamle og ventede paa Fornyelsen eller Døden, passive og med tomme Ansigter, inderligt trætte.

Men en af de Gamle saa hverken træt eller affældig ud, hun sad ikke med to tomme Hænder, krumme af Slid, i Skødet og såa opgivende ud, tværtimod, hun bevægede sig energisk om i Hælene paa Gartnerne, der lugede og klippede; hun lo og snakkede

med dem, tjattede efter dem, hun knælede uden Besvær ned og stak Næsen i et Foraarsbed ... — uh, sagde hun, — nu lever jeg, nu mærker jeg, at jeg er til! Og hun fik et Udtryk i Øjnene som en ganske ung Pige.

Jeg saa hende for mig, naar hun om Aftnerne vimsede om i den fælles Sovesal og holdt de andre i Aande med sine Paafund og Historier, sad paa en Stol her, en Sengekant der, lo og fortalte, ganske sikkert en Plage for mange, men for andre en Opmuntring og kærkommen Underholdning. En glad Sjæl, en ukuelig Optimist. Med oprigtig barnlig Glæde slog hun Hænderne sammen i Lykke over at se Stæren trippe om under Buskene ... hun kurrede af Energi og Tagfatlyst, naar hun fik Lov at laane Gartnernes Havesaks og prøve paa at sætte Facon paa Hækken. Hun hældte ikke Vandet ud af Ørerne eller fik Hundeøjne, naar hun spurgte en af de Gamle, der sad paa Bænken, om, hvordan det gik med Gigten. — Det skal jo gaa, ikkesandt! Det *er* da meget bedre! Det er Humøret, det kommer an paa ... smil, Jensen, smil for satan! Og Jensen smilte, Solen og den andens Optimisme og gode Humør varmede ham skam helt ind til Knoglerne. Minsandten om ikke Smerterne ligesom stilnede af. Forbløffende!

Maaske har det været 487, Hansen, den livlige og optimistiske Gamle, jeg saa den Foraarsdag i Haven paa Alderdommens Ø. Det kunde have været hende. Vi tror, det var hende, og saa *er* det hende.

Maaske gaar hun rundt endnu derude og kurrer af Energi og Tagfatlyst og lufter sin Filosjofi om, at Livet er dejligt, naar blot man forstaar at indrette sig. Har det faaet en Plet? Er der Mug paa? Alt kan vaskes, alt kan repareres, alt kan bli'e som nyt, naar bare man selv vil ... — i Vaskebaljen med det!

Og vi forlader Helsingørgadekvisten. Fra Trappegangsvinduet kigger vi ned i Dybet af den smalle, mørke Gaardskakt ... nej, her er ingen legende Børn, ikkesaameget som en Rotte. Men fra andre Gaarde og andre Gader lyder Barnestemmer, Vognrummel, Smækken af Døre og en Mor, der raaber med forbitret Stemme paa Henry ... Hennery ... *Hennery* for Fan'! Man kommer til at tænke paa Frederik Nygaards Henrynavn: slebet til at suse, mellem høje Huse ... farvet graat af Gaden, Gaarden, Retiraden! Er det mon Hennery paa Vikingeskuden i Prinsensgade, det gælder, for saa er han langt borte, lille Frue, paa Vej mod Venderne, raab Dem endelig ikke hæs og endnu mere forbitret!

*

Ved De, at der ligger en lille Gade i Byen, der bærer det poetiske Navn Rosengade? Her er saa stille og fredeligt, at man godt kunde bilde sig ind, at man befandt sig i et fortidigt Ravnekrogskøbenhavn. Her er den samme Lillebystemning, som man finder i de gamle eckersbergske og marstrand-

ske Gadebilleder: Topstensbrolægning, ingen Kantsten ved Fortovet, hyggelige gamle Huse. Sankt Paulskirkens Timeslag toner saa provinsintimt over den lille Gadestrækning, at det ligesom indrammer den til en hel lille By for sig, en Forsmag paa Nyboderidyllen.

Længere henne, i Kronprinsessegade No. 33, findes et sjovt lille Hus klemt inde mellem almindelige Boligkaserner. Ikke fordi det er særlig kønt eller særligt gammelt, men det virker morsomt og hyggeligt, helt parisisk. Det er kun to Stokværk højt og har en Altangang paa Taget, hvor Vasketøj hænger til Tørre, en overdækket Fiskehalle i Stuen. Det er den Slags smaa, overraskende Bygninger, der kvikker i Gadebilledet.

Og saa er vi naaet til Nyboder med Krokodille-, Delfin- og Elsdyrgade, med Hjertensfrydsgade og Vildandegade. Peter Wolff staar der paa et Messingskilt i Delfingade, lyder det ikke som Navnet paa en Søhelt? Husene er sine Steder saa lave, at man kan naa med Haanden op til Tagskægget. Der er rødmalede Skodder ved de smaa Vinduer, Græsbevoksning mellem Brostenene, over de gule Længer blomstrer og dufter Hylden og Jasminen — lever mon Stemningen fra Andersens »Hyldemor« og Overskous »Capriciosa« endnu i de smaa, velkendte Haver i det gamle Sømandskvarter?

Vi kender Nyboder, og vi kender det dog ikke. Hvordan er der i de smaa, lavloftede Baadsmandsstuer; lugter der af Tørverøg og Skipperskraa, af

Kaffe og gamle Møbler? Hvordan er Menneskene, som nu bor i de smaa, maleriske Rækkehuse, Kvartermestrene, Søminemestrene ...? Er det de rigtige gamle Søulke, der sidder og slikker Solskin paa Bænkene paa Sankt Pauls Kirkeplads, eller er det *Fremmede* fra Klerkegade og Fredericiagade? Lever Aanden fra Fregatternes og Korvetternes Tid eller er den borte med Blæsten og Udviklingen?

Vi holder af at forestille os, at Tiden er staaet stille i Nyboders skraatløbende Gader, i de lave, museumsagtige Huse med Kahytter af Værelser, i Haverne med Lindelysthuse og Klatreroser. Maaske oplever vi Nyboder bedst ved at mindes det gamle, for Eksempel ved at mindes gamle Nybo'rsfolk. Jeg har netop et Par, jeg kan fortælle om, et herligt Ægtepar, som i mange Aar boede i en lille Lejlighed i Krokodillegade. Jeg traf dem for nogle Aar siden i en lille By langt fra Nyboder, men de havde taget Duften og Stemningen og Aanden fra den historiske Lilleputidyl med sig til det nye Hjem.

Mortensen havde været Mester i Flaaden, men det kunde man i Grunden ikke se paa ham. Han var lille og sirlig, gik med bredskygget Kunstnerhat og sort Flagreslips, bevægede sig astadigt, ligesom maalende sine Skridt ud; et hvidt og velplejet Overskæg med opsnoede Snipper gav hans Ansigt et strengt og myndigt Udseende, hele Personen var præget af Værdighed. Det var det Ydre.

Han havde sejlet paa Østen og i Middelhavet, paa Island og Grønland, han kunde fortælle om Tatoi og Eskimopiger og Landgangsture paa Singapore, men han havde ogsaa et Forraad af Historier fra en Tid, der var ældre end hans egen, rigtige vaskeægte og tjæreduftende Sømandshistorier om Krumslutningsstraffe og Kølhalinger, om Flaadeparader med flagsmykkede Sejlskibe paa Reden i Frederik den sjettes Dage, barkede, blaaklædte, fuldskæggede Marinematroser med sortlakerede Ravndugshatte og det blottede Bryst vildt dekoreret med farvestraalende Tatoveringer. Han skildrede Søslag med Fregatdækket splintret af Kardæsker og Skibsdrengen med blodplettet Forbinding om Panden, staaende paa Lønningen med Næven i Vantet, blæsende Signal med sit gyldne Horn; Storsejlene gennemskudt, Masterne i Flammer, Krudtrøg og Hurraraab og Du Danskes Vej til Ros og Magt! Ligesom Conradsen hos Johannes V. havde Mortensen sine faste, uopslidelige Vittigheder, som han luftede ved selskabelige Lejligheder, og ikke mindst selv morede sig klukkende over. Der var to, maaske tre; jeg husker en, der var en ganske lille Smule vovet, hvilket han altid med et elskeligt og afvæbnende Smil gjorde opmærksom paa, før han afleverede den. Og der var den om Tesien til 24 Personer, ja herregud! Men vi kunde ikke andet end følge ham i hans uskyldige Fornøjelse, man sad og blev helt varm om Hjertet ved at se den Gamle føle sig som en rigtig lille Verdensmand, der rigtignok kunde holde hele Selskabet

i sin hule Haand ved sit spillende Vid. Han var en hyggelig gammel Fyr, et sjældent godt Menneske; nu er han død og ligger ude paa Holmens i den samme Muld som Far'en og Bedstefar'en og de fleste af de jævnaldrende Kammerater fra det gamle Kvartér.

Fru Mortensen, eller Madam Mortensen, som vi plejede at sige, fordi der var noget gammelkøbenhavnsk solidt og djærvt over hendes imposante Skikkelse og brede Gemytlighed, der gjorde det naturligt at kalde hende saadan, var som skaaret ud af en Folkekomedie med Nybo'rskolorit. Det var et pudsigt Syn at se de to sammen. Han lille, astadig og værdig, hun stor, robust og rokkende, en lille Smule skruttet, som for at naa ned til Ægtefællen; jeg kom altid til at tænke paa en bestemt Tegning af Daumier, naar jeg saa dem spasere sammen i Gaden. Madam Mortensen var ikke mindre hyggelig og elskelig end Manden, en jævn og sund Kvinde, runden, som det hedder, af Sømandsæt, med Forfædre flere Led tilbage, som havde haft deres Hjem i det gamle Nyboder. Naar hun fortalte om Nybo'rtiden, slog hun forarget og afgørende en tyk Streg over de sædvanlige Historier om Sømandskonernes evige Skænderier fra Gadedør til Gadedør, det var kun nogle ganske enkelte af Plebset, hævdede hun med Klassefølelse og fik et Udtryk i Øjnene, som man kunde tænke sig hendes Bedstemor havde haft, naar hun var Vidne til, at de københavnske Rabalderkællinger som Straf for Slagsmaal og Skænds-

maal blev sat i Halsjern til Spot og Spe for agtværdige Borgerkoner. Hun fremhævede Hjælpsomheden blandt Nybo'rskvinderne, Sammenholdet i gode og onde Tider, den husmoderlige Fermhed og den taalmodige Given sig ind under Skæbnen, som jo ogsaa er nødvendig for en Sømandskone. I sit nye Hjem langt fra Nyboder var hun stadig Nybo'rsmadam Mortensen fra Krokodillegade; Stuerne i det lille Hjem var en Kopi af Nybo'rslejligheden, eller rettere de var som hentet gennem Luften fra Krokodillegade. Der er faa Steder, jeg har fundet mig saa godt tilpas som i den jævne Hygge hos forhenværende Mester i Flaaden Josias Mortensen og Madam Caroline.

Haven var et helt lille Æventyr, broget og rigtblomstrende, alt groede under Mortensens havekyndige Hænder. Det var hans Stolthed at vise rundt i Parken, som han kaldte den ... — Ferskentræet dér, fortalte han, — groede engang i Haven i Krokodillegade, ogsaa Crimson Rableren og de mange hollandske Tulipanløg, der ligger og formerer sig i Mulden mellem Staudernel Frøet til Viftepalmen, som blev stillet ud i Gaarden i Regnvejr, havde han hentet hjem fra Rejser i Østen. — Naar nu Kissebærrene bli'r mo'nne, skal De bare smage, jeg sender en Kurv over, jovist, ingen Vrøvl ... og Blommerne, bevar mig vel, store som smaa Barnehoveder, vent barel Han havde sit Værksted i en lille Udbygning i Haven, hvor han skoma'rerede og snedkererede; et Bislag udenfor Indgangen til Huset i Haven

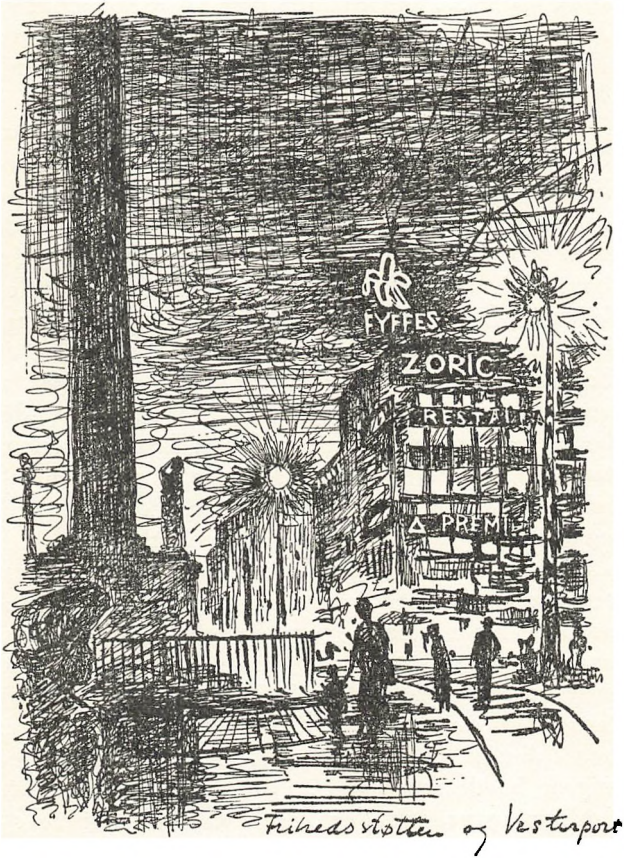

Friheds støtten og Vesterport

havde han selv tømret sammen, her sad vi ofte og drak Kaffe ... ingen kunde lave Kaffe som Madam Mortensen: Spandekaffe, Nybo'rskaffe; ingen kunde brygge en duftende Hyldebærtoddy som gamle Mester Mortensen!

Hvor jeg husker Aftener, jeg havde været paa Sejludflugt i Sundet og kom hjem til Havnen i den lille By, hvor det gamle Ægtepar stod paa Molen og vinkede og raabte, at hjemme i Størrestræde stod den paa sukkerstrøede Æbleskiver med Hyldebærtoddy, for jeg maatte jo være godt forkullet. Hvor jeg husker den gamle Mortensens Ansigt, naar han dukkede frem bag Gardinet i Vinduet — de boede ligeoverfor mine Forældres Hus — og lavede en herlig Pantomime med en Suppeske, det betød, at Madam Mortensen havde lavet Gule Ærter, som kun Nybo'rskoner forstaar at lave dem (eller Grønkaal, Ruskomsnusk: Rottenot kaldte vi det) og at vi var velkomne, der var rigeligt!

Der var altid rigeligt af alting hos de gamle Mortensens, rigeligt af Hjertevarme, rigeligt med Hjælpsomhed. Naar vi først i Juni flyttede ud i vort Hus, havde han ganske paa egen Haand puslet om i Stuerne og tryllet med Pensel, Farver og Hammer og Søm. Han havde malet Køkkenet, repareret Taget paa Udhuset, gravet i Haven ... og da min Mor blev syg og havde svært ved at gaa, lavede han en lille Forhøjning ved Vinduet, saa hun kunde sidde og kigge ud. Hver Morgen Sommeren igennem kom han punktligt Klokken halv Syv, det fejlede aldrig,

og lagde en Blomsterkost paa Bordet i Haven, den laa der som en frisk og levende Hilsen, naar vi aabnede Døren, en Buket, bundet med Smag og Fantasi, ofte vedlagt en lille Billet med et Par opmuntrende Ord til min Mor i hendes Sygdom, lidt Solskin og Hjertevarme. Bebrejdede man ham, at det var altfor galt, alt for meget, slog han med Stokken i Fliserne og knejste, blev bister og gammel Miltær ... visse vasse, det var i sin Orden! Er der mere, Herskabet ønsker? Smilet lurede i Overskægget og i Øjenkrogene. Han var den hyggeligste lille Julemand med Overraskelser i Baghaanden, kendte ingen større Fryd end at glæde andre.

Naar det gamle Ægtepar holdt Selskaber, var det med hele Ritualet fra Nybo'rsdagene. Mortensen, som til daglig gik med Dannebrogsordenens Baand i Knaphullet, fik ved disse Lejligheder alle Ordnerne, som ellers hang indrammet paa Væggen ved Siden af Pibebrædtet, heftet paa Opslaget: Medaillen for tro Tjeneste, Hæderstegnet, Fortjensmedaillen eller hvad de nu hedder allesammen, pyntelig saa han ud, en hel lille Hofmand. Gæsterne bestod blandt andet af Venner og Kolleger fra Krokodillegade og Delfingade, som var kommet tilrejsende: Kvartermestre, Mekanikere, Søminemestre ... med Koner og voksne Børn. Man sad tæt om Spisebordet, kneben Albueplads, men Humøret var højt fra Starten, der var skrevet Viser i Dagens Anledning, Sange med Nybo'rsklange og Saltvandsvitser, elskværdige Hentydninger til det populære Ægtepar, ogsaa smaa

Stikpiller til deres Særegenheder. Man fik megen og solid god Mad, rigeligt med Øl eller Rødvin, det var næsten, som naar man festede hos Højbaadsmand Olufsen i Pontoppidans »Lykkeper«, kun tømte man ikke, som der, Nydelsernes Bæger til Grumset, det hele udviklede sig pænt indenfor Rammerne, borgerligt og agtværdigt, det eneste man nærmede sig det ekvivoke, var Mortensens staaende Vittighed med den ganske lidt uartige Pointe.

Bagefter, naar man samledes i Dagligstuen ved Kaffen og Solbærlikørerne, opfriskede man Nybo'rsminder og Erindringer fra Rejserne paa Søen ... kan du huske — og — ak ja, det var dengang! Madam Mortensen lod sig nøde til at fortælle om, da hun i sine helt unge Dage tjente hos Fru Heiberg i Gothersgade, det var pudsige Ting, man fik at høre om den fejrede Teaterdame. Og saa sluttede man paa ægte Nybo'rsvis med Punchebolle i Haven og kulørte Lamper, medens Mortensens ældste Ven, forhenværende Kanonér Mathias Frandsen, forsøgte at give Opvisning i Sømands-Reel, hvilket aldrig lykkedes ham, men alligevel saa herligt ud; og ud paa de smaa Timer sang Søminemester Klinkenbergs Kone for til »En Sømands Brud har Bølgen kær«, saa Forbipasserende i Strædet udenfor standsede op og sang med ...!

Mortensens Hus i den lille Provinsby staar endnu, men er ikke mere lavloftet med smabitterudede Vinduer, det er moderniseret og raapudset og skin-

ner langt væk af stemningstom Galanteributik. Nu bor her Bymennesker, som leger de er paa Landet. Men naar jeg kommer igennem Nyboder og standser op foran et af de smaa, lave Huse i Krokodillegade eller Svanegade, saa forekommer det mig, at jeg ser den gamle Mester Mortensen inde bag Ruden, smilende, nikkende, vinkende med Piben ... eller jeg ser Døren aabne sig og Madam Mortensen staa i Aabningen, bred og gemytlig, med Papilotter i de graahvide Lokker, hilsende velkommen til en Kop Morgenkaffetaar ... — Kanden er netop sat over Ilden paa Komfuret!

Mindet om det elskelige Ægtepar lever i den lille Provinsidyl ved Grønningen og Østre Voldgade, de var Nybo'rsfolk helt igennem. Og selv om de paa deres ældre Dage flyttede bort fra Krokodillegade, saa førte de dog med sig Aanden og Tonen, hele Stemningen fra det gamle historiske og hyggelige Sømandskvarter, der ligger som en hel lille By i Byen, rødtaget, gullænget, topstensbrolagt, stadigvæk i det ydre som et Scenebillede til Andersens »Hyldemor« eller Overskous »Capriciosa«.

*

Og saa sidder vi under Fortovsrestaurantens Markise en Eftersommerdag paa Raadhuspladsen, dette Byens mest demokratiske Torv, som nok kunde trænge til mere Farver, lidt mere Festlighed. Det er foreslaaet at flytte Blomstertorvet,

som man alligevel har snakket om skal bort fra Højbroplads, her til Pladsen foran Raadhuset. Ja, hvorfor ikke? Det vilde da blive et vidunderligt Skue med kyseklædte Sælgekoner under spraglede Solparasoller, hele smaa Blomstergader med luende Farver ... og Duft, Duft, Havernes Vellugtaande i Forening med Storbyens Blandingslugt af Benzin og Stenbro. Som den nu ser ud, Pladsen foran Nyrops Raadhus ... naa ja, man maa vel indskrænke sig til at fordømme de opstillede omvendte Betonrør til Blomsterbeplantning, men de er jo ogsaa skrækkelige. Kunde man virkelig ikke finde paa smukkere Beholdere end disse støbte Galanterirædsler. Der var engang noget, der hed Faankis!!!

Og hvorfor kunde Muslingeskallen forresten ikke faa Lov at blive liggende ... Muslingeskallen, som Otto Rung engang har sagt: er det ældste Sindbillede paa Søstaden Havn: den mosaiklagte Muslingeskal foran Raadhuset er det uforanderlige Genspejl, ens gennem Tiderne, af vor havfødte Hovedstad København! — Ja, ærligt talt!

Og saa, medens man er i Protesterehjørnet, hvorfor i Alverden er man saa bange for de store festlige, farverige Gadeplakater. Jeg tænker ikke paa Raadhuspladsen, men ellers i Byen, hvor der er nøgne Mure og Plankeværksindhegninger. Hvorfor skal Reklameplakater altid have det og det nøjagtige forskriftsmæssige Maal, hvorfor ikke give de bare Flader til Pris for de unge Kunstnere? Sæt Kulør og Fest paa Byen, vi trænger til Farver! Ganske vist har

vi Postkasserne, Postbudene, de røde og grønne Tage og irrede og gyldne Spir og Taarne (det var det traditionelle) og Cyclerne, som i de senere Aar har forladt det ensfarvede sorte og er gaaet over til livligere Kulører (det har vi lært af Svenskerne) samt Ølvognene med rødstribede Solparasoller og Ølhestene med brogede Straahatte, hvor Ørerne stikker op af Pulden (men hvorfor er det kun Ølhestene, der maa være maleriske?). Ganske vist har vi Farver, men ikke nær nok; mere Lys, mere Blus, mere Næring for Sjælen!

Og saa skal vi passe paa, naar der forandres og ordnes i vor By, tænk blot paa, hvor man har ødelagt Søerne, der er blevet kedelige som geometriske Tegninger. Var der ikke en Mulighed for at bringe dette Byens Vandbælte tilbage til Idyllen, ihvertfald til noget i Retning af et Parkanlæg. København skulde ikke gerne blive grimmere og kedeligere, den skulde ikke forandres og forbedres med fantasiløs Kontorlineal!

Det var blot nogle Tanker en Sensommerdag i Fortovsresturanten paa Raadhuspladsen. Solen var et Øjeblik gaaet bag en Sky, men nu skinner den igen. Duerne ovre ved den nedlagte Trafikmestervagt flyver op, men de kommer tilbage igen. Vinden griber de fine Straaler fra Dragespringvandet og fører dem som en mild Douche med sig halvvejs over Pladsen. Unge Mennesker mødes ved Kioskerne, de gamle ogsaa, en Dame promenerer frem og tilbage med en Rose i Haanden, det lyser ud af

hende, at det er Billet mrk. Venskab, eventuelt Ægteskab ... Dame i Alderen 35—45 Aar. Busserne kører frem fra Vesterbros Passage og fra Frederiksberggade, Sporvognene drejer i Vestervoldgade, Jernbanegade og Vestre Boulevard, gule allesammen, hvorfor har man ikke til en Afveksling gjort for Eksempel Busserne grønne? Ja ja, nu skyggedes Solen igen af en Flig af en tottet Sky!

Nej, vi vil ikke blive siddende her og finde paa flere Indvendinger, mere Kritik, vi vil ud i Byen til alt det smukke og gammelkendte, som vi har glemt i Hverdagens Travlhed, stirret os blinde paa af Vane. Vi vil sætte os paa Bænken ved Hesten og sludre med Konen, der sælger smaa Sensommerbuketter, høre hendes Mening om Tingene, om Livet, Tilværelsen, maaske kan hun give os nye Ideer, overraske os med en enkel, leveværdig Livsfilosofi, ialtfald kan vi da købe en af hendes Buketter. Eller vi kan gaa ned i Krogs Fiskerestaurant og spise blaa Foreller, det kan vi, saa dvæler vi samtidig ved Fisketorvet paa Gammel Strand, som snart skal forsvinde, og er det forsvundet, naar disse Linjer læses, saa kan vi mindes det, mindes de vejrbidte Skovser- og Dragørkoner i mange Lag grønne og blaa Skørter med Sækkelærredsforklæde og med Avisindlæg under de hvide, blondeprydede Hovedtørklæder, mindes hele det travle Liv med Losning af Fisketønder fra Kvaserne, Net til Tørring paa Bolværksgelænderet, de tjærede Hyttefade i det grønblaa Vand, Mastetoppene mod Slotskirkens graa og

Museets okkergyldne Mure, Fiskerne, som i lange Søstøvler og sildeskælsglimtende Sweaters balancerer fra Dæk til Dæk paa Kanalens Fartøjer, Duften af Hav og Havets levende Sølvmine, der blander sig med Duften af Blomster og Grønt fra Højbroplads.

Vi kan spadsere ned langs Nybrogades gamle fredede Huse, maaske Byens fornemste Række af smukke Bygninger. Vi kan standse op foran No. 4 ved Assistenshuset, den smalle Ejendom, hvor der i Fortovet foran Kælderen engang i vore Oldeforældres Dage voksede et Pæretræ til Fryd for Gadens Drenge. *Hans Blasen i Pæretræet* staar der paa en Mindeplade i Muren, den Historie er der kogt Suppe paa mange Gange tidligere; men læg Mærke til

hvor smuk den er, den gamle Ejendom, opført Anno 1730. Muren er kalket vissengrøn, den fine gamle Dør er malet gulgraa og har Messingdørhammer og skinnende Laasetøj. Staar man her tilstrækkeligt længe, føler man sig overbevist om, at hvis Døren aabnes, er det ikke Assistenshusdirektøren, der kommer ud, men en yndig lille Rokokoprinsesse, maaske en af de københavnske Holbergfigurer... — eja, men der har vi jo Monsør Jeronimus!

Og da vi er i Nærheden af Strøget, kan vi lige stikke op og kigge paa Renæssancegaarden paa Amagertorv No. 6, den render vi jo saa ofte forbi uden at lægge Mærke til andet end Porcelænsudstillingen i Stuen; se nu den smukke Smedejernsport og den gamle Portklokke tilvenstre paa Muren inde i Gaarden. Lyt samtidig til Klokkespillet fra Helliggeist, vi har ganske vist hørt det tidligere paa vor Vandring i de smaa Gader, men kan man blive træt af at lytte til de dejlige Toner? De lyder Klokken 9, 12, 15, 18, 21 og 24, begynder med *Nu rinder Solen af Østerlide* og slutter med *Nu skrider Dagen under...!* Efter Gudstjenesten præluderer Organisten paa Klokkeklaviaturet, det lyder saa smukt i Søndagsstilheden. Engang i Foraaret hørte man Tonerne til *Ja, vi elsker dette Landet...* fra det gamle Klokkeværk; det var som en, maaske beregnet, Hyldest til den norske Studenterungdom, som i de Dage saaes i Byens Gader.

Bussen kører forbi. Lad den køre. Vi gaar gennem Købmagergade op til Trinitatis, som maaske er

det Sted i Byen, der byder paa den bedste Scene-baggrund for vor elskede Vagtparade. Ak ja, den kære Vagtparade, som man bliver saa øm om Hjertet ved Synet af og ved Tanken om, rørt og bevæget og Barn igen blot ved den fjerne Lyd af Fløjter og Trommer oppe fra Kultorvet. Købmagergade ved Landemærket danner den smukkeste Ramme om Æventyrets smaa Soldater i blaa Uniformer med hvide Bandolerer, sortskinnede Bjørneskindshuer. I den smalle Passage mellem Regensen og Rundetaarn bliver de endnu mindre, som traadt ud af Legetøjsæsken. Selv er vi hyggelige Borgermænd i et lille farvefotograferet Fyrstendømme, hvor Fyrsten er en Borgermand som os andre, men kronet og med hermelinsbræmmet Kongekaabe. Naar som helst kan han komme kørende efter Garden i Guldkaret og med en yndig lille Kongedatter ved sin Side. Garden marcherer, et to, et to, ikke Strækmarch, ikke sammenbidt og næveknyttet Paradestil, men Fodslag paa dansk og med Københavnersmil, og det er jo netop *det* ved den københavnske Vagtparade, at den kalder Smilet frem, ikke det spottende skæve eller det let sarkastiske, men Hjertesmilet, som er fremkaldt ved Kontakt med noget godt og oprindeligt inde i os. Hvor *er* de yndige, siger de gamle Damer... how lovely, how nice, siger de engelske og amerikanske miss'er. Selv er vi tavse, naar Garden drager forbi, fordi Hjertet vider sig ud i Brystet og Pusten gaar trangt, men Smilet paa vore Læber, det gode og rare Skær i vore Øjne

fortæller, hvor meget vi holder af den, hvor stolte vi er af den, og hvor vi ikke kan undvære den. Solen slaar Smut i Spejlglasruderne. Alt Folket fra Chefen til Bydrengen kommer frem i Døre og Vinduer i Købmagergades Forretninger, Kontorer og Lagre; Øjnene er blanke, Mundene smiler. Fodgængere og Budcyclister, som danner Fortrop og Bagtrop til Vagtmarchen, fløjter med paa Melodierne. Jovist er vi i Æventyrets Fyrstendømme, det Land Fantasia, hvor Bolsjekonerne sælger Sukkergrise ved Opgangen til Rundetaarn og foran Indgangen til Kongens Have, og Skomagerdrengen i Skødskind og flyvende Tøfler render om Hjørnet til Landemærket med Løjtnant von Buddinges nyforsaalede lange sortlakerede Støvler. Vi er i den lille voldkransede, rødtagede Residensstad med Kaffeduft og hvide Duer og grønne Trær, med Guldæblespringvand, smalle Gader og topstensbrolagte Torve, Maager over det hele i Glideflugt paa Vinden fra Sundet...! Hør Vagtparadens Orkestertoner som de fortoner sig ned mod Strøget og Amagertorv. Æventyret drog forbi, det skabte Fest i Hverdagen, spredte Glæde og Vennesælhed. Hjertet banker livligere, Solen skinner stærkere. Der er et Lys over Gaden, som havde de smaa Soldater strøet Gulddukater paa deres Vej gennem Byen.

Fra Trinitatis fortsætter vi op til Østre Voldgade og den forsænkede Spaseresti langs de lave gamle Bygninger ved Rosenborg. Her er vi paa en af Byens hyggeligste Promenader, slet ikke agtet nær

nok. Stemningsfuld er den, en rigtig Filosof- og Drømmegang, hegnet af grønne Træer og en skraat-liggende Græsrabat, der ligner en Voldlinie en mi-niature. Ovre ved den modsatte Side af Gaden lig-ger Botanisk Have med de tropiske Vækstbygnin-gers Drivhusruder hvidmalede, saa det ser ud, som om de er dækket af Rimfrost. Resterne af de rigtige gamle Volde er bevoksede med Violer som i Olde-forældrenes Dage; i de smaa Haver paa Terrænet ned mod Kørebanen og Fortovets brune Hvilebæn-ke, straaler Lupiner og Stedmoder og slanke grønne Stængler med spættede Fingerbølsblomster. De lave Bygninger ved Rosenborg er vildvinsdækkede, Ta-gene sortglacerede eller forvitret røde. Indenfor i No. 4 B, i Porten og i Gaarden, hænger nogle smuk-ke Smedejernslygter, hele Gaardinteriøret er meget malerisk. Slotsgartneren har sin Have her, Maleren Tørsleff sit Atelier, som tidligere blev benyttet af Tuxen, Clement og Saltoft. I et Hjørne af Gaarden staar en Mindesten over en tidligere kongelig Slots-gartner ved Rosenborg: Peter Lindegaard, født 1758, død 1832; et Relief viser en gevandtindhyllet Sor-gens Fe, der vander en hængende Frugtranke.

Vi vandrer videre i Byen, kigger indenfor i Porte og Gaarde, hos Morten Farum i Amaliegade No. 21, som er et fuldstændigt Bindingsværksinteriør; i Lil-le Strandstræde No. 6, hvor vi føler det, som vi er vandret ind i en Teaterdekoration; i Collin'ernes Gaard i Amaliegade No. 9, hvor vi beser den gamle Køkkentrappeindgang, som H. C. Andersen og Col-

lin'erne benyttede, naar de besøgte den gamle Geheimekonferentsraad. Vi besøger Toldbodens Marketenderi, hvor Resterne af den første botaniske Have i København, som var udlagt af Amalienborgs Haver, nu lever i et gammelt Piletræ fra Frederik den femtes Dage.

Gennem Christiansborgs Buegange spaserer vi ud til de to smaa Pavilloner ved Marmorbroen, hvor Svalerne bygger under Lofternes Forsiringer i det indvendige af Kuplerne. Svaleungerne pipper sultent og kalker det indvendige af de frønnede Mure til med lange hvide Stænk. Udvendig hænger de rustne Hængsler til en forsvundet Smedejernsport, som vi erindrer at have set paa gamle gulnede Stik fra Rokokoen. Øverst paa den nordre Pavillon gror et lille Træ, en Røn eller en Ahorn? Er det en Aflægger af et af Ridebanens Træer eller er det et Frø, som Vinden har ført med sig langt borte fra og som Regndraaberne har prikket ned mellem Folderne af de vejrbidte og graanende Guders og Gudinders Skørter og Kjortler? Slanke chocoladebrune Danse-hopper med lange sorte Haler spankulerer yndefulde Menuetter i Ridebanens bløde Muld. Fontænen midt paa Pladsen springer med støvfine Kaskader i Regnbueskær. Rendestensbrædter af de berømte fra Politivennens og H. C. Andersens Dage dækker Rendestenene ved Indkørslen til Rigsdagsborgen.

Og vi slutter Københavnerturen med at vandre ned langs Frederiksholms Kanal til Materialgaardens Billedhuggerhaver. Herinde finder vi det samme

drømmende Spejlbillede af fjærne Dage som ved de stille Kanaler. Her forsvinder Nuet og Virkelighe= den i det hendøende Ekko af Portens Smækken i det hvælvede, hvidkalkede Portrum. De violette Skygger af grønne Træer og hængende Vinranker kærtegner en frodig Kvindeskulptur i et Hjørne ved Muren, skygger det sænkede tænksomme Hoved af en siddende, legende Dreng i graa Sandsten. Hvid Syren stræber næsten helt op til Skorstenen paa en lav Mellembygnings glitrende Tagsten og dufter for Duerne og Spurvene og andre af Himlens Fugle. Et gammelt Pakhus med Hejseværk i Frontespicen lig= ger stille og uvirksomt, det har hejset, hvad der skulde hejses, nu drømmer det mellem tætte Løv= kroner, med hvide Convolvolus fra Tagrendens Jord= bund af muldnede Blade slynget om Krogen og Re= sterne af Tovet som hejsede rundbuede Tønder op til mørke Muselofter. I disse Haver har Wiedewelt, Dajon og Bissen'erne levet og arbejdet, Carl Niel= sen har boet her med Udsigt fra Vinduerne mod Kanalen til Gaabenseskippernes Galeaser ved Kajens Fortøjningsringe og Christian den Fjerdes røde Bryghustag, der hæver sig som en stejl Bakkeskraa= ning mod den blaa Himmel. Vi er ved et af de skøn= neste Steder i vor By!

Lyt, og du vil høre Fuglene synge og Blomsterne hviske om bristede Timer og henvejrede Dage, om Skæbner, hvis Skygge stadig lever i den sitrende, stemningsfulde Stilhed bag minderige Mure. Lyt, og du vil høre Virkelighedens travle Livsytringer

som et tonende Brus langt borte fra, det Liv som ogsaa en Gang vil blive Historie og lyse som kun Mindet kan lyse, Mindet der er skønt som Menneskets evige Længsel.

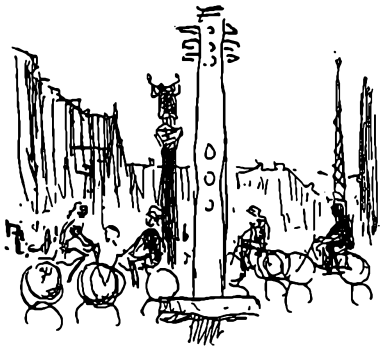

Tidligere udkom:

Harry Kaae
PRINSESSESTIEN
Tegninger af Knud Mühlhausen
København 1945
(Udsolgt)

—

Harry Kaae
AMAGERREJSE
Tegninger af Knud Mühlhausen
København 1945

—

Harry Kaae
ØSTERBROVISIT
Tegninger af Knud Mühlhausen
København 1946

—

Harry Kaae
FREDERIKSBERG BESØG
Tegninger af Knud Mühlhausen
København 1947